

Päiväys
24.11.2022

Diaarinumero
20631/03.04.04.04.19/2021

JULKINEN KUULUTUS

Vaasan hallinto-oikeuden päätös ympäristönsuojelulain mukaisessa valitusasiassa

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

24.11.2022

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on **01.12.2022**.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 24.11.2022 nro 1307/2022, valitus ympäristölupa-asiassa, Naantalintehaan ympäristöluvan lupamääräyksen 31, 32 ja 33 mukaiset selvitykset, Naantali.

Luvan hakija

Finnfeeds Finland Oy

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **24.11.2022 – 02.01.2023**

Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa:

<https://oikeus.fi/hallinto-oikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallinto-oikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html>

Muutoksenhakuohjeet

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetyistä valitusosoituksesta. Valitusaika päättyy **02.01.2023**.

24.11.2022

Dnro 20631/03.04.04.19/2021

Asia Valitus ympäristönsuojelulain mukaisessa asiassa ympäristölupa-asiassa

Muutoksenhakija Finnfeeds Finland Oy

Päätös, johon on haettu muutosta

Etelä-Suomen aluehallintovirasto 14.04.2021, nro 98/2021

Asian aikaisempia vaiheita

Aluehallintovirasto on 15.10.2019 päätöksellään nro 407/2019 tarkastanut Finnfeeds Finland Oy:n Naantalin laitoksen lupamääräyksen 30 mukaisen suunnitelman jätevedenpuhdistamon toiminnan lopettamiseen liittyvistä toimenpiteistä ja antanut lupamääräykset 31–34.

Samalla aluehallintovirasto on muuttanut Finnfeeds Finland Oy:n Naantalin laitoksen toimintaa koskevaa ympäristölupaa nro 110 YLO poistaen lupamääräykset 19 ja 29 ja muuttaen lupamääräyksiä 2, 4, 6, ja 26–27.

Jätevedenpuhdistamon toiminnan lopettamista koskevat määräykset

31. Hakijan on poistettava toiminta-alueelle ilman viranomaisen hyväksyntää jätetyt jätteet, kuten piimaa, tuhka, lietteet, 31.12.2020 mennessä. Alueelle voidaan jättää ainoastaan ne jättemateriaalit, joiden sijoittamiseen tai hyödyntämiseen on viranomaishyväksyntä. Selvitys poistettavien jätteiden laadusta, määrästä, toimituspaikasta ja poistamisen mahdollisista ympäristövaikutuksista on toimitettava hyväksyttäväksi lupaviranomaiselle 30.6.2020 mennessä. Selvityksessä voidaan esittää tarkennettu riskinarvio alueelle jätettäväksi esitettävistä jätteistä, mikäli jätteiden poistamisesta aiheutuu merkittäviä ympäristövaikutuksia tai kustannuksia.

32. Hakijan on laadittava selvitys käytöstä poistettujen jätevedenpuhdistamotoiminnassa olleiden rakenteiden, kuten selkeytysaltaan, jatkokäytöstä tai mahdollisuudesta purkaa rakenteet. Mikäli rakenteella on käyttöä, on selvityksestä käytävä ilmi, kuka vastaa rakenteen kunnossapidosta jatkossa. Selvityksestä on käytävä ilmi myös toimenpiteiden aikataulu.

Selvitys on toimitettava hyväksyttäväksi lupaviranomaiselle vuoden 30.6.2020 mennessä.

33. Vanhat merivesilinjat ja muut käytöstä poistetut, teknisesti poistettavissa olevat käyttökelvottomat putkistot on poistettava maasta ja toimitettava asianmukaiseen käsittelyyn 30.6.2020 mennessä.

34. Vuosien 2019 ja 2020 vuosiraporttien yhteydessä on raportoitava myös seuraavat toiminnan lopettamista koskevat tiedot:

– yhteenveto jätevedenpuhdistamon toiminnan lopettamiseksi ja merivesijäähdytyksessä käytetyn putkiston uudistamiseksi tehdyistä toimenpiteistä,

– tiedot jätteistä ja vaarallisista jätteistä (jätenimike, tunnusnumero, laatu, määrä, käsittelytapa, toimituspaikka).

Perustelut lupamääräyksien 31–33 osalta

Alueelle on toiminnan aikana läjitetty jätteitä ilman viranomaisen hyväksyntää. Hakijan mukaan jätteiden poistamisesta voi aiheutua haittaa ympäristölle. Määräys 31 on annettu näiden haittojen ja mahdollisten riskien selvittämiseksi. Määräykset on annettu jätteiden asianmukaiseksi käsittelemiseksi ja alueen maaperän pilaantumisen ja sen vaaran ehkäisemiseksi. Vaikka toiminta alueet on jo luovutettu vuokran antajalle, vastaa toimintaa harjoittanut edelleen lupamääräysten mukaisesti tarvittavista toimista pilaantumisen ehkäisemiseksi samoin kuin toiminnan vaikutusten selvittämisestä ja tarkkailusta.

Valituksenalainen päätös

Aluehallintovirasto on hyväksynyt Finnfeeds Finland Oy:n toimittamat selvitykset päätöksen nro 407/2019 (ympäristöluvan muuttaminen ja toiminnan osittainen lopettaminen) lupamääräyksissä 26. ja 27. (oikeastaan 31–33) tarkoitetuiksi selvityksiksi.

Aluehallintovirasto on lisännyt selvitysten perusteella Finnfeeds Finland Oy:n Naantalın tehtaan toimintaa koskevaan ympäristölupaan nro 110 YLO, lupamääräykset 35–44 jäljempänä esitettävällä tavalla.

Lupamääräykset 35–44

Toiminnan lopettamista koskevat määräykset

35. Finnfeeds Finland Oy:n toiminnasta peräisin olevat multavesialtaissa 4 ja 6 sijaitsevat kompostoimattomat liete- ja piimaajätekasat on poistettava vuoden kuluessa tämän päätöksen lainvoimaisuudesta. Samassa yhteydessä on tyhjennettävä myös anaerobinen allas liete- ja piimaajätteistä. Jätteiden poiskaivamisesta ja kuljetuksesta on laadittava suunnitelma, jossa esitetään myös toimet mahdollisten ympäristöhaittojen, kuten haju, estämisestä.

Suunnitelma on toimitettava toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle vähintään kuukautta ennen toimenpiteisiin ryhtymistä.

36. Betaiinitehtaan jätevedenpuhdistamon toimintaan kuuluneiden käytöstä poistettujen altaiden, kuten selkeytysallas, Biolak-allas ja viereinen allas sekä anaerobinen allas, betonirakenteet on purettava vuoden kuluessa tämän päätöksen lainvoimaisuudesta. Altaiden mahdolliset vettä pidättävät pohjarakenteet on myös poistettava siten, ettei altaisiin kerry enää sade- ja sulamisvesiä. Mahdolliset maaperän sortumista estävät maanalaiset tukirakenteet tai muutoin kiinteistön turvallisuuden kannalta tarpeelliset rakenteet voidaan toistaiseksi jättää.

Multavesiallasalueella olevat käyttökelvottomat ja purkukuntoiset rakennelmat sekä käytöstä poistetut tarpeettomat sähköjohdot ja -laitteet on purettava myös samassa yhteydessä.

Suunnitelma purettavista rakenteista on toimitettava ELY-keskukselle vähintään kuukautta ennen toimenpiteisiin ryhtymistä.

37. Purkutöissä muodostuvat jätteet sekä muut jätteet on käsiteltävä asianmukaisesti siten, että maaperän sekä pinta- ja pohjavesien pilaantumisvaaraa, epäsiisteyttä, roskaantumista tai muuta haittaa ei aiheudu. Hyötykelpoiset jätteet on kerättävä erilleen ja toimitettava hyödynnettäväksi. Hyötykäyttöön kelpaamattomat jätteet voidaan toimittaa paikkaan, jonka ympäristöluvassa tai vastaavassa päätöksessä kyseisten jätteiden vastaanotto on hyväksytty. Kaatopaikalle sijoitettavan jätteen kaatopaikkakelpoisuus on esitettävä kaatopaikan pitäjälle ja pyynnöstä valvontaviranomaiselle.

38. Multavesiallasalueen hulevedet on johdettava hallitusti mereen siten, että niiden laatua voidaan tarkkailla ja ympäristön pilaantuminen estää. Tarvittaessa hulevedet on esikäsiteltävä ennen mereen johtamista. Multavesialtaista ei missään tilanteessa saa päästä allasvesiä purkautumaan hallitsemattomasti Luolalanjärveen.

Tarkkailu

39. Allasalueen pohjavettä on tarkkailtava ulkopuolisen asiantuntijan toimesta neljä kertaa vuodessa kolmen vuoden ajan allasvesien pohjaveteen suotautumisen selvittämiseksi. Näytteet on otettava olemassa olevista kolmesta pohjavesiputkesta (PVP1, PVP2 ja PVP3) sekä neljästä uudesta putkesta, joista kolme sijaitsee täyttöalueella altaan 1 pohjoispuolella ja yksi altaasta 1 kaakkoon mahdollisella toisella kulkeutumisreitillä. Näytteistä on tutkittava ainakin seuraavat parametrit: sameus, pH, lämpötila, sähkönjohtavuus, kiintoaine, happipitoisuus, kemiallinen hapenkulutus (COD_{Mn}), kokonais-, ammonium-, nitriitti- ja nitraattityypipitoisuus, kokonaisfosforipitoisuus, raskasmetallit ja torjunta-aineet. Samassa yhteydessä on mitattava pohjaveden pinnankorkeus ja arvioitava virtaama.

Tuloksista on toimitettava vuosittain yhteenveto ELY-keskukselle ja Naantalin kaupungin ympäristöviranomaiselle vuosiraportoinnin yhteydessä.

Tarkkailuajan loputtua on tuloksista laadittava loppuraportti, josta käy tarvittaessa ilmi suunnitelma toimenpiteistä, joilla estetään allasvesien haitta-aineiden kulkeutumista pohjavesiin. Loppuraportti on toimitettava kahden kuukauden kuluessa viimeisistä mittauksista toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle, joka voi tarvittaessa antaa raportin perusteella lisämääräyksiä tarkkailusta.

40. Multavesialtaisiin 1, 4 ja 6 kerääntyneen veden sekä pohjaveden pinnankorkeutta on seurattava kuukausittain kolmen vuoden ajan. Mittauksista on laadittava loppuraportti, jossa esitetään myös johtopäätökset allasvesien suotautumisesta pohjaveteen ja arvio suotautuvan veden määrästä. Raportti on toimitettava yhdessä määräyksen 39. loppuraportin kanssa.

41. Multavesialtaisiin 1, 4 ja 6 kertyneiden sade- ja sulamisvesien ja niistä muualle johtuvien hulevesien laatua on tarkkailtava kaksi kertaa vuodessa kolmen vuoden ajan ulkopuolisen asiantuntijan toimesta. Näytteistä on määritettävä ainakin seuraavat parametrit: pH, sähkönjohtavuus, kemiallinen hapenkulutus (COD_{Mn}), biologinen hapenkulutus ($BOD_{7, ATU}$), kokonaistyyppi- ja kokonaisfosforipitoisuus, ammoniumtyyppipitoisuus, liukoinen fosforipitoisuus, kiintoaine ja elohopea-, kadmium-, lyijy- ja nikkelpitoisuus. Samassa yhteydessä on arvioitava hulevesien virtaama.

Tuloksista on toimitettava vuosittain yhteenveto ELY-keskukselle ja Naantalın kaupungin ympäristöviranomaiselle vuosiraportoinnin yhteydessä. Tarkkailuraporteissa on kuvattava hulevesien johtaminen. Tarkkailuajan loputtua on tuloksista laadittava loppuraportti, joka sisältää perustellun arvion altaista poistuvan veden mahdollisista ympäristövaikutuksista. Raportti on toimitettava kahden kuukauden kuluessa viimeisistä mittauksista toimivaltaiselle valvontaviranomaiselle, joka voi tarvittaessa antaa lisämääräyksiä raportin perusteella.

42. Tarkkailuja voidaan tarvittaessa muuttaa toimivaltaisen valvontaviranomaisen hyväksymällä tavalla edellyttäen, että se ei heikennä tarkkailun luotettavuutta, kattavuutta tai lupamääräyksien valvottavuutta.

Raportointi

43. Toiminnanharjoittajan on laadittava lopettamistoimista yhteenveto, johon on sisällytettävä vähintään seuraavat tiedot:

- tiedot poistoimitetuista jätteistä (jätenimike, tunnusnumero, laatu, määrä, käsittelytapa, toimituspaikka) ja
- selvitys muista toiminnan lopettamiseksi tehdyistä toimenpiteistä.

Yhteenveto lopettamistoimista on toimitettava saman vuoden tietojen vuosiraportoinnin yhteydessä Varsinais-Suomen ELY-keskukselle ja Naantalın kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Aluehallintoviraston päätöksen perustelut

Ympäristöluvan ratkaisun perustelut

Hakemus on koskenut ympäristönsuojelulain 90 §:n mukaista luvan muuttamista erityisen selvityksen perusteella. Selvitykset koskevat jätevedenpuhdistamon toiminnan lopettamista koskevia toimia.

Aluehallintovirasto on ratkaisussaan ottanut huomioon ympäristönsuojelulain ja jätelain tavoitteet ja yleiset periaatteet sekä näiden lakien ja niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset. Annetut lupamääräykset ovat tarpeen, jotta toiminta täyttää edellä mainittujen säädösten vaatimukset. Ratkaisun lähtökohtana ovat olleet annetut selvitykset ja niissä esitetyt toimenpiteet haittojen vähentämiseksi.

Päätöksessä nro 407/2019 edellytetyt selvitykset koskevat multavesiallasalueelle läjitettyjen jätteiden ja vanhojen merivesiputkistojen hävittämistä sekä alueella olevien puhdistamotoimintaan kuuluneiden rakenteiden mahdollista purkamista. Selvitysmääräyksiä annettaessa on ollut epäselvää, mitkä jätteet on läjitetty alueelle toimivaltaisen viranomaisen päätöksellä ja mitkä ei, ja mitkä jätteet voidaan riskinarvion perusteella jättää paikoilleen. Lisäksi jätevedenpuhdistamon käytöstä poistettujen rakenteiden jatkokäytöstä ja mahdollisuudesta purkaa on edellytetty selvitystä.

Laitos toimii osaksi Naantalın sataman alueella. Noin 500 m laitokselta koilliseen sijaitsee Luolalanjärvi, joka on pinta-alaltaan noin 25 ha ja sen keskisyvyys on noin 1,6 m. Järvi on rehevöitynyt suurimmalta osalta sisäisen kuormituksen vuoksi. Järvi on runsas linnustoltaan ja toimii muuttolintujen levähdyspaikkana.

Aluehallintovirasto on katsonut, että jätevedenpuhdistamo- sekä multavesiallasalue on mahdollista jättää sellaiseen tilaan, että ne eivät aiheuta terveyshaittaa tai merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. Aluehallintovirasto on hyväksynyt selvitykset ja katsonut tarpeelliseksi muuttaa ja antaa lisämääräyksiä jätevedenpuhdistamo- ja multavesiallasalueen kunnostamiseksi ja ympäristövaikutusten ehkäisemiseksi.

Ympäristönsuojelulain 94 §:n mukaan luvanvaraisen toiminnan päätyttyä toimintaa harjoittanut vastaa edelleen lupamääräysten tai valtioneuvoston asetuksella säädetyn yksilöidyn veloitteen mukaisesti tarvittavista toimista pilaantumisen ehkäisemiseksi samoin kuin toiminnan vaikutusten selvittämisestä ja tarkkailusta. Aluehallintovirasto ei voi täten tässä menettelyssä määrätä veloitteita muun kuin luvanhaltijan tehtäväksi. Lisäksi jätelain 20 §:n mukaan jätteen alkuperäinen tuottaja taikka nykyinen tai aiempi jätteen haltija vastaa jätehuollon kustannuksista (aiheuttamisperiaate).

Lupamääräysten yleiset perustelut

Lupamääräyksiä annettaessa on otettu huomioon toiminnan sijainti, sen yhteys muihin toimintoihin, toiminnasta aiheutunut haitta, toiminnasta aiheutuvan

pilaantumisen todennäköisyys, onnettomuusriski, lähialueen asutuksen ja taajama-alueiden läheisyys sekä ympäristönsuojelulain vaatimus käyttää toiminnassa parasta käyttökelpoista tekniikkaa.

Ympäristönsuojelulain 90 §:n mukaan lupaviranomainen voi täsmentää lupamääräystä tai täydentää lupaa 54 §:n nojalla saadun erityisen selvityksen perusteella.

Lupamääräysten yksilöidyt perustelut

Jätevedenpuhdistamon toiminnan lopettamista koskevat määräykset

Määräys 35. Ympäristönsuojelulain 94 §:n mukaan luvanvaraisen toiminnan päätyttyä toimintaa harjoittanut vastaa edelleen lupamääräysten tai valtioneuvoston asetuksella säädetyn yksilöidyn velvoitteen mukaisesti tarvittavista toimita pilaantumisen ehkäisemiseksi. Jätelain 13 §:n mukaan jätettä ei saa hylätä eikä käsitellä hallitsemattomasti. Jätteestä ei saa myöskään aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Lisäksi jätteen käsittelypaikan käytön jälkeisessä hoidossa on erityisesti huolehdittava siitä, ettei jätehuollosta aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavia päästöjä mukaan lukien hajua taikka viihtyisyyden vähentymistä.

Selvitysmääräystä antaessaan aluehallintovirasto on katsonut, että altaisiin/allasalueelle voitaisiin mahdollisesti jättää sellaisia jätteitä, joilla ei ole viranomaishyväksyntää ja joista ei aiheudu riskinarviointien perusteella haittaa tai vaaraa ympäristölle tai terveydelle. Aluehallintovirasto onkin hyväksynyt tuhkan käytön ns. viranomaisen hyväksymänä maatäyttönä hakijan esittämän Turun ja Porin lääninhallituksen 9.2.1990 hyväksymän jätehuoltosuunnitelman perusteella. Hakija on myös esittänyt tuhkan käytöstä vesihallituksen hyväksymän Oy Juurikassokeri – Betsocker Ab:n lainahakemuksen vuodelta 1978 laguunituhkan käyttämiseksi jätevesialtaan 1 eli anaerobisen altaan patorakenteissa. Tuhkaa ja kivihiiltä sisältävät kerrokset ovat nykyisellään pääosin peitettyjä ja tuhka on näkyvissä vain muutamilla suppeilla alueilla.

Jätevedenpuhdistamon poistolietteen ja piimaan läjitys ja kompostointi multavesialtaissa 4 ja 6 sekä anaerobisessa altaassa oli hyväksytty vuoteen 2002 saakka Naantalın kaupungin myöntämällä ympäristöluvalla 17.2.1999 10 §. Sitä ennen Turun ja Porin lääninhallituksen päätöksessä kiinteistön jätehuoltosuunnitelman hyväksymisestä nro 28 Ys (9.2.1990) piimaajäte ja anaerobisen altaan tyhjennysliete sallittiin kompostoitavaksi tehdasalueella maa-altaissa. Voimassa olevan ympäristöluvan nro 110 YLO (4.12.2008) määräyksen 19. mukaan jätevedenpuhdistamon ylijäämäliete on tullut toimittaa käsiteltäväksi laitokseen, jonka ympäristöluvassa tai vastaavassa päätöksessä lietteen käsittely on hyväksytty. Lupamääräyksen 20. mukaan jätteitä on saanut varastoida laitoksen alueella yhtäjaksoisesti enintään kolme vuotta ennen niiden hyödyntämistä tai toimittamista käsiteltäväksi. Säilytysaika on tullut laskea erikseen kunkin varastoitavan jätejakeen osalta. Sokeritehtaan toiminta on loppunut vuonna 1990.

Selvityksen ja vastineen mukaan jätevedenpuhdistamon poistoliete (kuiva-ainetta noin 1,5 %) johdettiin multavesialtaaseen nro 4 vuoden 1998 toukokuuhun asti. Marraskuussa 1998 ennen Naantalın kaupungin myöntämää ympäristölupaa poistoliete sekoitettiin turpeeseen ja turvelieteseos siirrettiin altaaseen 6 kompostoitumaan. Tämän jälkeen multavesialtaaseen 4 läjitetiin kompostoitumaan jätevedenpuhdistamolla lingolla kuivattua lietettä. Hyötykäytön mahdollistamiseksi on lietteen annettu kompostoitua aumoissa altaan 4 keskiosassa toukokuun 2007 loppuun. Altaassa 4 kompostoitui myös suodatusapuainejäämää (piimaata) vuoden 2001 sekä heinäkuun 2007 välisenä aikana. Varsinainen läjitys päättyi ennen vuotta 2002. Multavesiallas 4 on viimeksi tyhjennetty vuoden 2008 aikana, jonka jälkeen se on ollut käyttämättömänä. Altaan pohjoisreunalle jäi arviolta 1 700 m³ kasa piimaata ja luoteiskulmalle pieni arviolta 40 m³ kasa kompostoitunutta lietettä.

Multavesialtaassa 6 on jäljellä kaksi noin 40 m³:n lietekasaa. Altaaseen 6 on myös kompostoitu/läjitetty piimaata noin vuoteen 2000 saakka. Selvityksen mukaan altaisiin 4 ja 6 on jäänyt toiminnasta yhteensä arviolta noin 80 m³ lietejätettä ja 1 000 m³ piimaajätettä. Aluehallintovirasto on velvoittanut hakijan poistamaan ne lietteet ja piimaajätteet, jotka on alueelle jätetty varsinaisen kompostointi- ja läjitystoiminnan loputtua.

Aluehallintovirasto on katsonut, että hakija on velvollinen poistamaan toiminnastaan syntyneet kompostoimattomat liete- ja piimaajätteet altaista 4 ja 6. Myös anaerobisesta altaasta on edellytetty liete- yms. jäte poistettavaksi. Vaikkakaan hakijan esittämien lietteen ja piimaan riskinarviointien perusteella jätteistä ei arvioida aiheutuvan ympäristöllistä tai terveydellistä haittaa, selvityksissä esitettyjen muiden hulevesitutkimusten perusteella ympäristövaikutukset jäävät vielä osin epäselväksi. Mikäli toiminta edellyttää allasvesien pumppaamista mereen, on toiminnalle haettava tarvittavat luvat erikseen.

Tutkimusten perusteella liete- ja piimaajätettä sisältävistä altaista 4 ja 6 voi kulkeutua allasvesiä ympäristöön tai suotautua pohjavesiin ja edelleen Luolalanjärveen ja mereen aiheuttaen näin ympäristön pilaantumisen vaaraa. Vuonna 2019 tehdyissä tutkimuksissa todettiin kohonneita valtioneuvoston asetuksen vesienhoidon järjestämisestä (1040/2006) mukaisen ympäristölaatu normin ylittäviä pitoisuuksia, erityisesti eräitä metalleja (Hg, Cd, Pb ja Ni), multavesialtaasta 4 peräisin olevasta vedestä, Järveläntien vieressä olevasta lammikosta, altaasta 4 sekä Biolak-altaan viereisestä altaasta ja siitä todennäköisesti maaperään imeytyneestä ja kallionseinämälle tihkuvasta vedestä. Allasvesissä typen kokonaispitoisuus sekä ammoniumtypen pitoisuudet olivat myös koholla, mutta eivät vastanneet esimerkiksi kaatopaikoilta suotautuvien vesien tyyppipitoisuuksia. Fosforipitoisuudet tutkituissa näytepisteissä ovat luonnonvesiin verrattuna korkeammat.

Multavesialtaaseen 6 kerääntyvästä vedestä vuosina 1999–2006 tehdyissä tarkkailussa on veden laadun todettu vastaavan puhdistettua jätevettä tai likaantunutta/voimakkaasti likaantunutta joki- tai ojavettä.

Alueen pohjavedestä sekä altaiden rakenteiden tiiviyydestä laaditun selvityksen perusteella anaerobisesta altaasta, Biolak-altaasta ja sen viereisestä altaasta vedet kulkeutuvat tehtaan asfaltoidulle alueella ja sieltä edelleen hulevesilinjoja pitkin purkautuen mereen Naantalın satama-alueella. Altaisiin 6 ja 1 muodostuva vesi on todennäköisesti yhteydessä alueella havaittuun pohjavedenmuodostukseen. Tulosten perusteella ei ole mahdollista määrittää tarkasti, minne pohjavesi ja altaiden 6 ja 1 vedet alueelta purkautuvat, mutta pohjaveden päävirtaussuunnan arvioidaan olevan Luolalanjärveä kohti. Tähän suuntaan myös osa altaiden vesistä mahdollisesti purkautuu. Tarkempi karttaselvitys osoittaa myös, että altaan 1 luoteisreunalla on tehty täyttötoimenpiteitä altaan rakentamisen yhteydessä. Altaan 1 läheisyydessä on suojaavia kalliorakenteita, mutta täyttöalue muodostaa mahdollisen kulkeutumisreitit kohti Luolalanjärveä. Toinen mahdollinen kulkeutumisreitti on altaasta 1 kaakkoon.

Arkisto-, kartta-, kenttä- ja laserkeilausaineiston avulla tehtyjen selvitysten perusteella altaat 1, 4 ja 6 on perustettu suurelta osin kalliopainanteisiin ja altaita on rajattu niin betoni- kuin maaseinämillä. Alue, jolla painanteissa olevat altaat ovat, sijaitsee kokonaisuudessaan noin 5–10 metriä ympäröivää aluetta korkeammalla tasolla. Laskennallisesti altaat 1, 4 ja 6 sijaitsevat Luolalanjärveen laskevalla valuma-alueella, kun taas Biolakallas, Biolak-altaan viereinen allas sekä anaerobinen allas sijaitsevat mereen laskevalla valuma-alueella. Historiallisten karttatarkastelujen perusteella vesien suotautumista ja kulkeutumista Luolalanjärveen altaista 4 ja 6 ei voida poissulkea, mutta suojaavien kallio-, betoni- ja maaseinämien vuoksi kulkeutumisen kohti järveä arvioidaan olevan erittäin vähäistä.

Määräys 36. Jätevedenpuhdistamon toiminnan loputtua on tehtaan prosessijätevedet ja muut vedet johdettu Naantalın kaupungin vesihuoltolaitoksen viemäriverkostoon ja edelleen Turun Seudun Puhdistamo Oy:lle. Lupapäätöksen nro 407/2019 määräyksessä 32. on hakijalta edellytetty selvitystä käytöstä poistettujen jätevedenpuhdistamon toiminnassa olleiden rakenteiden jatkokäytöstä tai mahdollisuudesta purkaa rakenteet. Mikäli rakenteelle on tiedossa käyttöä, on selvityksestä tullut käydä ilmi, kuka vastaa jatkossa rakenteen kunnossapidosta.

Selvityksen mukaan Finnfeeds Finland Oy:n puhdistamotoimintaan liittyneille allasrakenteille, kuten selkeytysallas, Biolak-allas, viereinen allas ja anaerobinen allas, ei ole käyttötarkoitusta tulevaisuudessa. Aluehallintovirasto on katsonut, että allasrakenteet ovat täten muodostuneet jätelain 5 §:n 1 momentin mukaiseksi jätteeksi (esine, jonka haltija on poistanut käytöstä). Määräystä annettaessa on myös huomioitu MannerNaantalın oikeusvaikutteinen osayleiskaava, jossa multavesiallasalue on osoitettu osin keskustatoimintojen (C-1) alueeseen ja osin kaupallisten palvelujen ja työpaikkojen (KM-1 /TP) alueeseen. Näin ollen tarpeettomat jätteeksi muodostuneet rakenteet on määrätty purettavaksi. Purkamisen mahdollisista muista viranomaishyväksynnöistä on huolehdittava erikseen.

Määräys 37. Lopettamistoimista syntyvät jätteet on edellytetty käsiteltäväksi jätelain ja sen nojalla annettujen säädösten mukaisesti.

Määräys 38. Multavesialtaisiin kerääntyy sekä sade- että sulamisvesiä. Allasvesistä tehtyjen tutkimusten perusteella mm. altaan 6 vedet ovat laadultaan puhdistettua jätevettä tai likaantunutta/voimakkaasti likaantunutta joki- tai ojavettä vastaavia. Lisäksi alueen pohjavesissä, joiden virtaussuunta on todennäköisesti Luolalanjärveen, on havaittu altaista mahdollisesti peräisin olevia kohonneita ammonium- sekä kokonaistyyppipitoisuuksia. Määräys alueen hulevesien hallitusta johtamisesta on annettu, jotta hulevesien laatua ja määrää voidaan tarkkailla alueella kattavasti ja luotettavasti. Mikäli multavesialtaiden liallinen täytyminen edellyttää allasvesien pumppaamista mereen, on toiminnalle haettava tarvittavat luvat erikseen.

Tarkkailu ja raportointi

Määräykset 39–43. Multavesiallasalueelta on tehty useita tutkimuksia hulevedestä ja sen ympäristövaikutuksista sekä allasrakenteiden tiiveydestä. Tutkimusten perusteella ei ole varmaa, etteikö allasalueen hulevedet voisi aiheuttaa pinta- tai pohjaveden tai maaperän pilaantumisvaaraa tai sen uhkaa. Aluehallintovirasto on katsonut, että pohjaveden ja allasvesien laatua on tarkkailtava edelleen allasvesien mahdollisen suotautumisen pohjaveteen ja sitä kautta Luolalanjärveen pääsemisen selvittämiseksi. Loppuraporttien perusteella toimivaltainen valvontaviranomainen voi antaa lisämääräyksiä allasvesistä tarkkailusta.

Raportointia koskeva määräys on tarpeen toiminnan lopettamistoimenpiteiden valvonnan toteuttamiseksi

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Finnfeeds Finland Oy on vaatinut, että valituksenalainen päätös kumotaan ja asia palautetaan Etelä-Suomen aluehallintovirastoon uutta käsittelyä varten.

Yhtiö on perustellut vaatimustaan muun muassa seuraavasti:

Valituksenalaisessa asiassa on tullut antaa määräykset vain siltä osin kuin ne liittyvät jätevedenpuhdistamon toiminnan lopettamiseen ja ovat sen johdosta tarpeellisia. Asiassa ei myöskään voi olla kyse historiallisista ympäristövastuista tai tehdasalueen yleisestä siistimisestä tai rakenteiden purkamisesta niiden turvallisuuden takaamiseksi. Näistä seikoista ei voida määrätä jätevedenpuhdistamon toiminnan lopettamisen yhteydessä eikä rakenteiden purkamisesta ylipäätään ympäristönsuojelulain nojalla ja hakijaan kohdistuen kuten jäljempänä tarkemmin esitetään.

Lupamääräyksessä nro 35 mainitut piimaakasat eivät ole peräisin yhtiön jätevedenpuhdistamon toiminnasta eivätkä liity siihen. Piimaa toimii suodatusapuaineena ja liittyy siten suoraan betaiinin valmistamisen tuotantoprosessiin eikä jäteveden puhdistamiseen. Vastaavalla tavalla sitä on käytetty sokerinvalmistuksessa ja 6-altaassa oleva piimaa on peräisin tästä toiminnasta. Näin ollen piimaata koskien luvassa ei olisi tullut antaa lainkaan määräyksiä, eikä piimaakasoja ole siten voitu velvoittaa tässä päätöksessä

poistamaan. Nyt kyseessä olevassa ympäristöluvassa on voitu antaa ainoastaan valittajan jätevedenpuhdistamon toiminnan lopettamista koskevia lupamääräyksiä. Aluehallintovirasto on siten ylittänyt sille kyseisessä asiassa kuuluvan toimivallan. Yhtiö on valituksessaan viitannut viranomaista sitovaan asiayhteysvaatimukseen, suhteellisuus- ja tarkoitussidonnaisuuden periaatteisiin, hallintolain 6 §:ään sekä ympäristönsuojelulain 52 §:ään.

Valittaja huomauttaa myös, että lupamääräyksessä 35 mainittua 6-allasta ei ole missään vaiheessa käytetty valittajan jätevedenpuhdistustoiminnassa, eikä 6-allasta koskevaa puhdistamismääräystä olisi tullut myöskään tällä perusteella antaa valittajalle. Valittaja toteaa edelleen, että lupamääräyksessä mainitussa anaerobisessa altaassa mahdollisesti olevat ainejäämät eivät ole peräisin valittajan jätevedenpuhdistamon toiminnasta, sillä kyseistä allasta on käytetty vain ja ainoastaan veden läpijuoksutukseen, mistä ei synny lietettä tai muitakaan jäämiä. Anaerobisessa altaassa olevat lietteet ovat peräisin aiemmasta toiminnasta, eivätkä liity valittajan jätevedenpuhdistamon toimintaan, saati muuhun toimintaan. Anaerobinen allas on poistunut sellaisesta käytöstä, josta voisi syntyä lietettä, vuonna 1998.

Lisäksi valittaja huomauttaa, että lupamääräys nro 35 on muutenkin epäselvä, sillä siinä ei ole yksilöity, mitä valittajan toimintaa se tarkkaan ottaen koskee ja mihin se yhtiötä velvoittaa.

Altaissa olevat liete- ja piimaakaset eivät ole jätelain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua jätettä, vaan ne ovat yhtiön toiminnan eri prosesseissa syntyneitä sivutuotteita. Lietekaset ovat peräisin jätevedenpuhdistamon toiminnasta, mutta jäljellä ei enää ole kompostoitettomia lietekasvoja, eli kaikki jäljellä olevat lietekaset ovat kompostoituneita. Näin ollen alueella ei ole määräyksessä 35 tarkoitettua lietettä. Aluehallintovirasto ei ole siten myöskään tällä perusteella voinut antaa lietettä koskevia lupamääräyksiä valituksenalaisessa ympäristöluvassa jätelain perusteella.

Tässä tapauksessa kompostoitu liete on syntynyt jätevedenpuhdistuksen sivutuotteena. Piimaata on käytetty sokerituotannossa ja sitä syntyy tehtaan betaiinituotannon prosessissa suodatusaineapuaainejäämänä ja näin ollen kyseessä on betaiinin tuotannon sivutuote. Sekä kompostoitua lietettä että piimaata on myyty yhtiön toiminnan osana maanparannusaineina, toisin sanoen tuotteina, nimillä BetaMaa (kompostoitu liete) sekä BetaPii (piimaa). Kummatkin aineet on rekisteröity tuotteeksi.

Kompostoitunutta lietettä käytetään muutenkin yleisesti maanparannusaineena maanviljelyssä. Sekä kompostoituneella lietteellä että piimaalla on siten olemassa käyttötarkoitus, johon niitä käytetään yleisesti.

Edellä mainituin perustein lupamääräyksessä nro 35 tarkoitettuja liete- ja piimaakasvoja on pidettävä sivutuotteina, eivätkä ne ole jätelaissa tarkoitettua jätettä. Niihin ei siten tule soveltaa jätelain tai sen nojalla annettuja säännöksiä.

Liete- ja piimaakasoista ei aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa, minkä vuoksi aluehallintovirasto ei ole voinut myöskään tällä perusteella antaa niitä koskevia lupamääräyksiä ympäristöluvassa. Lupamääräykset eivät ole tarpeen ympäristövaikutuksen tai -riskin torjumiseksi tai hallitsemiseksi. Yhtiö on viitannut ympäristönsuojelulain 52 §:ään ja 94 §:n 1 ja 3 momenttiin.

Valitukseen liitetystä Ramboll Oy:n selvityksistä ilmenee, ettei kompostoituneesta lietteestä tai piimaasta aiheudu pilaantumisen vaaraa ympäristölle tai vaaraa terveydelle, vaikka niitä ei siirtäisi pois paikoiltaan. Riskianalyysin lopputuloksena kompostoituneen lietteen ja piimaan siirtäminen aiheuttaisi enemmän haittaa ympäristölle kuin niiden paikalleen jättäminen.

Aluehallintovirasto on todennut ympäristövaikutusten jääneen joiltain osin epäselviksi. Aluehallintoviraston olisi tullut hallintolain 31 §:n mukaisen selvittämismääräyksiensä nojalla vaatia lisäselvityksiä. Valituksenalainen päätös on tällä perusteella lainvastainen.

Aluehallintoviraston olisi tullut hyväksyä valittajan, vuoden 2019 ympäristöluvan lupamääräyksessä 31 tarkoitetun riskinarvion lopputulos, jonka mukaan poistettavaksi määrättyjä lietteitä ja piimaasta ei olisi tullut määrätä poistettavaksi.

Lupamääräys nro 36 on epäselvä ja siihen sisältyvä esimerkkiluettelo on virheellinen. Hallintolain 9 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on käytettävä asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä. Viranomaisten antamien lupamääräysten tulee olla riittävän selvästi muotoiltuja, jotta hakijan on tosiasiallisesti mahdollista noudattaa niitä ja toisaalta arvioida niiden virheellisyys. Lupamääräyksestä ei ensinnäkään käy ilmi, mihin multavesiallasalueen rakennelmiin siinä viitataan. Lisäksi valittaja huomauttaa, ettei esimerkkiluettelossa mainittua selkeytysallasta tai anaerobista allasta ole koskaan käytetty valittajan jätevedenpuhdistamon toiminnassa tai valittajan betaiinin valmistustoiminnassa ylipäätään, joten lupamääräys on tältäkin osin virheellinen. Lupamääräyksen esimerkinomaisuus ei riitä yksilöimään veloitteen sisältöä. Valittajan on mahdotonta tietää, mihin se on veloitettu lupamääräyksen perusteella. Edellä mainituin perustein lupamääräys on sekä virheellinen että epäselvä. Päätös on hallintolain 44 §:n vastainen, sillä siitä ei käy selkeästi ilmi yksilöity tieto siitä, mihin toimiin valittaja on veloitettu.

Lupamääräyksessä nro 36 asetettu altaiden, allasrakenteiden ja muiden rakenteiden purkamisvelvollisuus ylittää aluehallintovirastolle kuuluvan toimivallan. Altaat ja allasrakenteet rinnastuvat maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettuihin rakennuksiin ollen rakennelmia, jolloin niihin ja niiden purkamiseen tulee ympäristönsuojelu- ja jätelainsäädännön sijaan soveltaa maankäyttö- ja rakennuslain säännöksiä. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa asioissa toimivaltainen viranomainen on kunnan rakennusvalvontaviranomainen. Aluehallintovirasto ei ole siten voinut antaa nyt kyseessä olevassa ympäristöluvassa altaiden ja allasrakenteiden

purkamista koskevia lupamääräyksiä. Tällä perusteella myös purkujätettä koskeva lupamääräys 37 on tarpeeton.

Allasrakenteet eivät ole jätelain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua jätettä ennen kuin ne puretaan, jolloin niistä muodostuu rakennusjätettä. Voimassa olevan jätelain esitöiden mukaan kyseinen jätteen määritelmä vastaa aiemmin voimassa olleen jätelain (1072/1993) määritelmää ja on myös yhdenmukainen jätedirektiivin vastaavan määritelmän kanssa. Vanhemmissa lain esitöissä ei kuitenkaan tarkenneta jätteen määritelmää, vaan se on pitkälti muotoutunut EU:n tuomioistuimen ja kansallisen oikeuskäytännön nojalla. Jäteasetuksen (170/2012) 4 §:ssä viitatussa asetuksen liitteessä 4 on jäteluettelo, jossa ei mainita itsessään rakennuksia tai rakennelmia, vaan ainoastaan rakentamisessa tai purkamisessa syntyvät aine-erät, kuten betoni, tiilet, laatat ja keramiikka. Altaat ja allasrakenteet ovat rakennukseen rinnastuvia rakennelmia, eivätkä erillisiä, jäteasetuksen esimerkkiluettelon kaltaisia aineita tai esineitä. Rakennuksia ja niihin rinnastettavia rakennelmia koskee maankäyttö- ja rakennuslaki. Aluehallintoviraston päätös on tältäkin osin virheellinen, niiden purkamisesta ei olisi siten tullut määrätä ympäristöluvassa jätelain nojalla. Mikä tahansa tietyllä ajanhetkellä poissa käytöstä oleva kiinteä rakennelma ei ole jätettä vain sen johdosta, että se ei tuona hetkenä ole käytössä.

Allasrakenteista ei myöskään aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa, joten niiden purkamisesta määrääminen ei myöskään ole ympäristönsuojelulain edellyttämällä tavalla tarpeellista. Myös tältä osin aluehallintovirasto on ylittänyt sille kuuluvan toimivallan. Mahdolliset muut rakenteisiin liittyvät riskit, kuten mahdollinen putoamisvaara turvallisuusriskinä, eivät kuulu ympäristönsuojeluviranomaisen, vaan rakennusvalvonnan toimivaltaan. Lisäksi tällaisiin riskeihin perustuvat toimet on kohdistettava rakenteiden omistajaan, erityisesti silloin kun toiminnanharjoittaja ei kyseisten rakenteiden alueita enää lainkaan hallitse vuokrasopimuksen nojalla.

Siinäkin tapauksessa, että altaiden ja allasrakenteiden katsottaisiin täyttävän jätelain 5 §:n 1 momentin mukaisen jätteen määritelmän, tulee purkamisvelvollisuus kohdistaa yhtiön sijaan kiinteistönomistajaan, joka hallitsee rakenteita. Missään tapauksessa purkamistoimenpiteitä ei voida kohdistaa hakijaan niiden rakenteiden osalta, jotka eivät ole sen hallinnassa päätöksentekohetkellä ja jotka eivät ole liittyneet hakijan jätevedenpuhdistamon toimintaan. Hakijan hallinnassa vuokrasopimuksen mukaan ovat vain Biolak-allas ja sen viereinen allas, joista vain Biolak-allas on ollut hakijan jätevedenpuhdistamon käytössä. Yhtiö on lopettanut jätevedenpuhdistamon toiminnan, minkä johdosta Biolak-allasta ei enää käytetä yhtiön toimesta, muita altaita ei ole käytetty valittajan jätevedenpuhdistamon toiminnassa koskaan. Suurin osa altaista ei enää kuulu nyt voimassa olevan vuokrasopimuksen piiriin.

Mikäli altaita ja niiden kiinteitä rakenteita pidettäisiin jätteenä, kohdistuisi vastuu niistä niiden haltijaan jo edellä käsitellyn jätteen määritelmänkin mukaisesti. Mitkään altaista tai allasrakenteista eivät ole hakijan rakentamia. Nykyiseen vuokra-alueeseen eivät kuulu enää selkeytysallas, 4-allas eikä anaerobinen allas. 3.10.2006 tehdyn maanvuokrasopimuksen nojalla 1-allas ja

6-allas ovat jääneet vuokra-alueen ulkopuolelle kyseisen sopimuksen tekemisestä lähtien. 1-allas ja 6-allas eivät siten ole olleet valittajan hallintaoikeuden piirissä vuoden 2008 alusta asti. Edelleen maanvuokrasopimuksen liitteessä 2 on lueteltu rakennelmat ja pihasäiliöt, jotka nimenomaisesti ovat vuokralaisen omaisuutta. Allasrakenteita ei mainita liitteessä 2 lainkaan. Lisäksi todetaan, että vuokralaisen rakentamat säiliöt ja rakennelmat saa jättää paikoilleen vuokranantajan suostumuksesta.

Aluehallintoviraston tulisi ottaa huomioon valittajan ja Sokerinrannan välinen maanvuokrasopimus, jossa vastuu rakenteista ja niiden kunnosta kuuluu kiinteistönomistajalle.

Tällä perusteella myös lupamääräykset nro 38, 40 ja 41 ovat tarpeettomia, sillä ne koskevat multavesialtaita, jotka eivät ole valittajan hallinnassa eivätkä ne ole olleet jätevedenpuhdistamon käytössä. Lupamääräys 37 on tarpeeton, jos lupamääräykset nro 35 ja 36 kumotaan valituksessa esitetyllä tavalla ja ottaen huomioon edellä esitetyt valitusperusteet.

Se seikka, ettei yhtiö ole aluehallintoviraston pyytämässä selvityksissä kyennyt Sokerinrannan puolesta osoittamaan altaille selkeää jatkokäyttötarkoitusta, ei osoita, etteikö altaille voisi tulevaisuudessa olla tällaista uutta käyttötarkoitusta. Pelkästään valittajan jätevedenpuhdistamon toiminnan loppumisen perusteella ei siis voida päätellä sitä, päättyykö altaiden ja allasrakenteiden käyttö.

Altaat ja allasrakenteet ovat olleet kiinteistöllä jo ennen yhtiön toiminnan aloittamista. Niitä ei ole rakennettu yhtiön toimesta tai toimintaa varten. Näin ollen, jos altaiden ja allasrakenteiden katsotaan olevan jätettä, ei tämän jätteen voida katsoa syntyneen yhtiön toiminnasta. Se seikka, ettei altaiden omistaja välttämättä keksi altaille uutta käyttötarkoitusta yhtiön jätevedenpuhdistamon toiminnan lakattua, ei tee yhtiöstä nyt kyseessä olevan jätteen tuottajaa. Aiheuttamisperiaatteen mukaisesti roskaantuneen alueen siivoamisvelvollisuus on ensisijaisesti kohdistettava roskaajaan, joka ei tässä tapauksessa ole yhtiö.

Kysymys allasrakenteiden mahdollisesta purkamisvelvollisuudesta on Sokerinrannan sekä valittajan välinen, yksityisoikeudellinen kysymys, johon ympäristölupaviranomaisella ei ole toimivaltaa puuttua. Siinä tapauksessa, että altaiden ja allasrakenteiden katsotaan aiheuttavan ilmeistä vaaraa turvallisuudelle maankäyttö- ja rakennuslain 166 §:n mukaisesti, rakennusvalvontaviranomainen arvioi asiaa maankäyttö- ja rakennuslain valossa.

Aluehallintoviraston lupamääräystä nro 36 koskevissa perusteluissa allasrakenteiden poistamisen tarvetta on perusteltu Manner-Naantalinnalla uudella oikeusvaikutteisella yleiskaavalla, jossa multavesiallasalue on osoitettu osin keskustatoimintojen (C-1) alueeseen ja osin kaupallisten palvelujen ja työpaikkojen (KM-1 /TP) alueeseen.

Valittaja huomauttaa kuitenkin, että maankäyttö- ja rakennuslain 35 §:n mukaisesti yleiskaavan tarkoitus on yhdyskuntarakenteen ja maankäytön

yleispiirteinen ohjaaminen sekä toimintojen yhteen sovittaminen. Valittaja huomauttaa edelleen, että yleiskaavasta ei voi siten ylipäättään suoraan johtaa velvollisuutta purkaa allasrakenteita vaan se ohjaa maankäytön suunnittelua muun muassa asemakaavavaiheessa. Myöskään kaavamääräyksen sanamuodosta ei pysty päättelemään, että allasrakenteet tulisi purkaa. Oleellista on kuitenkin, ettei aluehallintovirastolla ole toimivaltaa ottaa kantaa maankäytön suunnitteluun.

Sen lisäksi, että aluehallintovirastolla ei ole ollut toimivaltaa perustella ympäristölupapäätöstä yleiskaavamerkinnöillä, sen tulkinta alueen käytöstä on muutenkin virheellinen, sillä multavesiallasalue sekä muut altaat sijaitsevat voimassa olevan Naantalin asemakaavan AK 253 mukaisesti teollisuus- ja varastoalueilla. Kaavahierarkian mukaan asemakaavamerkintöjä, vaikka yleiskaava onkin tullut voimaan asemakaavan jälkeen, sovelletaan yleiskaavan sijaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten lupien perusteena.

Maankäyttöön ja rakentamiseen liittyvät seikat eivät kuulu aluehallintoviraston toimivaltaan. Aluehallintovirasto on tälläkin perusteella ylittänyt toimivaltansa ympäristölupa-asiassa.

Lupamääräyksen nro 39 tarkkailuväliä koskeva velvoite on tarpeettoman ankara. Riittävä tarkkailuväli on kerran vuodessa. Alueella ei ole harjoitettu vuosiin minkäänlaista toimintaa ja ympäristön tila on muodostunut stabiiliksi. Tämän vuoksi ei ole perustetta uskoa, että tarkkailulla saavutettavat analyysitulokset vaihtelisivat eri tarkkailuajankohtina. Perusteita tarkkailulle ei näin ollen ole. Lupamääräyksessä ei ole vastoin ympäristönsuojelulain 52 §:n 3 momenttia otettu huomioon teknisiä ja taloudellisia mahdollisuuksia toteuttaa tarkkailua, koska tarkkailuväli on erittäin tiheä. Lisäksi kyseinen lupamääräys on epäselvä, sillä siinä ei ole yksilöity aluetta, jolta näytteet on otettava.

Yhtiö on valmis huolehtimaan niistä jätevedenpuhdistamonsa toiminnan lopettamiseen liittyvistä velvollisuuksista, jotka sille lain mukaan kuuluvat. Aluehallintoviraston valituksenalaisessa päätöksessään antamat lupamääräykset ovat kuitenkin edellä todetuin perustein lainvastaisia.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on antanut valituksen johdosta lausunnon, jossa on todettu, että aluehallintovirastolla ei ole lisättävää siihen, mitä valituksenalaisen päätöksen ratkaisussa ja sen perusteluissa on sanottu. Koska päätöksessä käsitellyt selvitykset liittyvät aikaisemman asian toiminnan osittaisesta lopettamisesta ratkaisemiseen päätöksellä nro 407/2019, aluehallintovirasto on katsonut tarpeelliseksi liittää lausuntoon mukaan toiminnan osittaista lopettamista koskevat hakemusasiakirjat täydennyksineen.

Naantalin kaupungin ympäristö- ja rakennuslautakunta on antanut valituksen johdosta vastineen, jossa on todettu muun muassa, että sekä kompostoitunut

liete että piimaa aiemmasta sivutuotestatuksestaan huolimatta voivat saada myöhemmin jätestatuksen, kun niiden jatkokäyttö on ilmeisen epävarmaa.

Toiminnanharjoittajan antaman selvityksen perusteella kompostoitunut liete ja piimaa ovat olleet ilman jatkokäyttöä jo vuosia, eikä toiminnanharjoittaja ole esittänyt niiden hyödyntämistä jatkossakaan.

Jätevedenpuhdistamotoimintaan on kuulunut aikoinaan myös muodostuvan lietteen kompostointia, jota on toiminnanharjoittajan mukaan tehty altaissa 4 ja 6. Koska altaita ei ole aiemmin täysin tyhjennetty kompostointitoiminnan päätyttyä, jätevedenpuhdistamon lopettamismääräysten antamisen yhteydessä on määräysten antaminen allasta 4 ja 6 sisältäviä lietteitä koskien ollut mahdollista. Altaat ovat olleet osa laitoksen jäteveden käsittelyprosessin kokonaisuutta.

Ympäristöluvanvaraisen toiminnan päättyessä lopettamismääräyksiä annetaan niistä toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen alueen saattamiseksi terveydelle ja ympäristölle haitattomaksi ja joilla ehkäistään alueen päästöt jatkossa.

Maankäyttö- ja rakennuslain 166 § ei estä ympäristölupaviranomaista antamasta tarvittavia lopettamismääräyksiä rakennusten ja rakennelmien poistamisesta. Varsinaisen purkuluvan kuitenkin myöntää kunnan rakennuslupaviranomainen. Annetut lupamääräykset tarkkailusta ovat ympäristönsuojelulain 94 §:n nojalla perusteltuja.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on antanut valituksen johdosta vastineen, jossa on todettu muun muassa, että nyt kyseessä oleva liete- ja piimaakaset eivät ole enää käyttötarkoituksensa mukaisessa käytössä, jolloin kyseessä on yksiselitteisesti jäte, ei sivutuote. Yhtiö on tuonut vastineessaan lupahakemuksesta esille näkemyksensä piimaakasoista mm. seuraavasti: Piimaa- ja lieteseokset ovat orgaanisia jätteitä, joiden loppusijoittaminen tai hyödyntäminen sellaisenaan ei ole mahdollista. Jos jäämien tarkempaa poistoa altaista vaaditaan, jätteet täytyy esikäsitellä ennen loppusijoitusta. Vastineessa on myös todettu, että yhtiö on selvittänyt kunnostustoimenpiteiden kustannuksia altaiden 4, 6 ja anaerobisen altaan osalta, mutta lietteen ja piimaan vastaanottajan löytymiseen liittyy edelleen haasteita. Erityisesti piimaahan liittyvä hajuhaitta sulkee pois vastaanottajia. Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että yhtiö on aikaisemmin itsekin todennut liete- ja piimaakasojen olevan jätettä.

ELY-keskus on myös Finnfeeds Finland Oy Naantalın tehtaan ympäristöluvan lupamääräysten 31, 32 ja 33 mukaisista selvityksistä koskevassa lausunnossaan tuonut esiin näkemyksensä, jonka mukaan alueella ja altaissa olevia piimaata ja lietettä tulee käsitellä toiminnassa syntyneinä jätteinä. Toiminnassa syntyneet jätteet tulee poistaa kaikista altaista ja kasoista. Poistettavat jätteet tulee toimittaa asianmukaiseen käsittelyyn ja poistoimitetuista jätteistä tulee pitää kirjaa ja kaikista poistetuista jätteistä ja rakenteista tulee laatia loppuyhteenveto.

Valituksessa ei ole tuotu esiin sellaisia uusia seikkoja, joiden perusteella kantaa tulisi muuttaa lietteen ja piimaan osalta. Lietteiden ja piimaan osalta ei ole kyse ollut välivarastoinnista, jossa odotetaan siirtoa käyttötarkoitukseensa, vaan jakeet on jätetty alueelle ilmeisimmin loppusijoitustarkoituksessa, kun jatkokäyttöä ei ole ollut. Ilmoitus mahdollisuudesta jatkokäyttöön tässä vaiheessa, kun viranomaisen määrää ne poistettavaksi, ei ole osoitus jätelain mukaisesta kysynnästä tai jatkokäytön varmuudesta, jolloin piimaa – ja lieteseosta voisi katsoa sivutuotteeksi. Tästä syystä jakeet tulee edelleen käsittää jätteinä.

Poistamalla lietteet ja piimaa alueelta sekä altaista vähennetään niistä liukenevien ravinteiden ja haitta-aineiden pääsyä ympäristöön. Valituksessa ei ole tuotu esiin sellaisia asioita, joiden johdosta lietteiden ja piimaakasojen aiheuttamat mahdolliset riskit ympäristön pilaantumisen voimaksi voitaisiin poissulkea.

Käytöstä poistettujen rakenteiden purkaminen

Yhtiön mukaan muutoksenhaun kohteena olevan päätöksen lupamääräyksessä 36 asetettu altaiden, allasrakenteiden ja muiden rakenteiden purkamisvelvollisuus ylittää aluehallintovirastolle kuuluvan toimivallan.

Ympäristönsuojelulain 52 § kohtien 5) ja 6) nojalla annetut, toiminnan lopettamisen jälkeisiä toimia koskevat määräykset voivat muun ohella koskea toiminta-alueen kunnostamista tai ne voivat liittyä esimerkiksi toimintaan kuuluvien laitteiden tai johtojen purkamiseen tai rakenteiden poistamiseen. Nyt kyseessä olevan kaltaiset rakenteet, jotka ovat poistuneet käyttötarkoituksestaan, joilla ei ole käyttöä ja jotka liittyvät luvanvaraiseen toimintaan, tulee toiminnan päättyttyä purkaa. Altaat ja rakenteet, joihin edelleen kertyy vesiä ja joista voi aiheutua päästöjä, tulee poistaa toiminnan päättyessä. Valittaja ei ole aiemmin hakenut muutosta ympäristölupaansa, vaikka osa laitosalueesta on poistunut käytöstä ja mullan ja vesienkäsittelyyn kuuluneita osia ja rakenteita on poistunut käytöstä. Tästä syystä nyt annetut määräykset on tullut ulottaa koskemaan jätevedenpuhdistamon toiminnassa olleiden rakenteiden lisäksi myös muita luvanvaraisen, jo aiemmin lopetettujen toimintojen rakenteita.

Lisäksi itse alueen kunnostamiseen liittyviin toimiin liittyy olennaisena osana alueen palauttaminen ennen toimintaa vastanneelle tasolle. Rambollin tekemän selvityksen (31.5.2019) mukaan betoniseinästä, joka on Biolak-altaan ja viereisen altaan välissä, tiheä ajoittain vettä viereiseen altaaseen, josta se kulkeutuu tuotevarastorakennuksen välitilan betoniseinää pitkin hulevesiviemäriin ja siitä mereen. Rambollin tekemässä (19.12.2019) tarkkailututkimuksessa todettiin kohonneita haitta-ainepitoisuuksia, jotka ylittivät valtioneuvoston asetuksen vesienhoidon järjestämisestä (1040/2006) mukaisen ympäristölaatunormin, erityisesti eräitä metalleja (Hg, Cd, Pb ja Ni) mm. Biolak-altaan viereisestä altaasta. Biolak altaan näytepisteessä myös sähkönjohtavuus oli välillä 170–180 mS/m, kun se Lounais-Suomen purovesillä on tyypillisesti 50–60 mS/m. Altaan ammoniumtyyppipitoisuus on

tarkkailussa vaihdellut välillä 3 300–13 000 µg/l, kun yli 100 µg NH₄- N/l olevat pitoisuudet ilmentävät vähähappisia olosuhteita tai jätevesikuormitusta.

Typpipitoisuus on vaihdellut välillä 28 000–81 000 µg/l, joka vahvistaa ammoniumtypen osalta tehtyä tulkintaa. Fosforipitoisuus on vaihdellut välillä 670–420 µg/l, kun yli 100 µg/l ilmentää vesistöissä rehevää tilaa.

Pääsääntöisesti kaikki sellaiset rakenteet, putkistot ja rakennelmat, jotka on rakennettu laitoksen toimintaa varten ja joita on käytetty toiminnassa, tulee toiminnan päätyttyä poistaa ja/tai purkaa. Tällä estetään allasvesistä aiheutuva ympäristön pilaantumisen riski. Mikäli rakenteille ja putkistoille on olemassa käyttötarkoitus, jonka myös rakennusvalvontaviranomainen voi hyväksyä sekä rakenteiden omistaja /haltija ottaa rakenteista ja niiden kunnossapidosta vastuun, ne voidaan jättää uuteen käyttötarkoitukseensa.

Annetut määräykset 39–42

Määräykset 39–42 ovat tarpeellisia, koska ilman lisätutkimuksia ei voida tarkasti määrittää pohjaveden kulkeutumissuuntaa tai altaiden vedestä muodostuvan pohjaveden määrää eikä altaisiin kertyvän veden laatua. Altaisiin tuleva kuormitus ja altaiden vedenlaatu voi vaihdella vuoden aikana sadannan ja haihdunnan takia. Tämän takia kaksi kertaa vuodessa tehtävä seuranta on pintavesien osalta vähin hyväksyttävissä oleva tarkkailutiheys.

Pohjaveden tarkkailun osalta hakija on itse esittänyt, että pohjavesiä tarkkaillaan neljä kertaa vuodessa, eikä sitä näin ollen voi pitää kohtuuttomana, vaikka tarkkailu ulottuu hakijan esittämää kauemmin. Muutokset pohjavedessä tapahtuvat viiveellä, jonka vuoksi ELY-keskuksen näkemyksen mukaan velvoite seurata vaikutuksia kolmen vuoden ajan on lyhin riittävä ajanjakso. Pidemmän ajanjakson perusteella on mahdollista saada selville mihin suuntaan päästöt kehittyvät ja ELY-keskuksen on mahdollista tarpeen mukaan antaa lisämääräyksiä tarkkailusta. Valituksessa ei ole tuotu esiin tutkimuksia, joiden perusteella ympäristön tila olisi muodostunut stabiiliksi tavalla, joka ei aiheuta ympäristön pilaantumisen riskiä.

Luolalanjärven tilaan vaikuttava kuormitus Finnfeedsin alueelta tulee selvittää tarkemmin annettujen määräysten mukaisilla tutkimuksilla.

Muilta osin ELY-keskus viittaa päätöksen käsittelyn yhteydessä aiemmin antamiinsa lausuntoihin, jotka on toimitettu Vaasan hallinto-oikeudelle vastineen liitteenä.

Kiinteistö Oy Naantalin Sokerinranta on antanut valituksen johdosta vastineen, jossa on ensinnäkin vaadittu, että hallinto-oikeus hylkää valituksen. Vastineessa on todettu lisäksi muun muassa seuraavaa:

Kiinteistö Oy Naantalin Sokerinranta (jäljempänä ”Sokerinranta”) omistaa Naantalissa sijaitsevat kiinteistöt 529-4-3-2 ja 529-6-1-6. Finnfeeds Finland

Oy:n valituksen kohteena olevassa Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätöksessä 98/2021 tarkoitettu allasalue sijaitsee kiinteistöllä 529-6-1-6.

Koko allasalue (noin 13 hehtaaria) oli aiemmin Finnfeedsin vuokra-alueita ja Finnfeedsin käytössä. Finnfeeds on siis ollut koko alueella ympäristönsuojelulain mukainen toiminnanharjoittaja vuodesta 2001 alkaen. Vuoden 2008 alussa vuokra-alue pieneni osapuolten sopimuksen mukaisesti osittain ja uudella 30.1.2015 allekirjoitetulla ja 1.1.2016 voimaan tulleella ja edelleenkin voimassa olevalla vuokrasopimuksella alue pieneni nykyiseen noin 8,2 hehtaariin. Nykyiseen vuokra-alueeseen allasalueesta kuuluvat enää vain ns. biolak-allas ja sen viereinen allas. Vuokrasopimusta 30.1.2015 allekirjoitettaessa biolak-allas kuitenkin oli vielä Finnfeeds Finland Oy:n käytössä osana jätevedenpuhdistamo. Käyttö jätevedenpuhdistamona lopetettiin vasta vuoden 2016 lopulla.

Vuokrasopimuksessa 30.1.2015 on ehto, jonka mukaan ”Vuokralaisella ei ole mitään vastuuta vuokratulla alueella sijaitsevista, käytöstä poistetuista vuokranantajan omistamista rakennuksista tai rakennelmista tai niiden kunnosta”. ”Vuokratulla alueella” sopimuksessa tarkoitettiin luonnollisesti vain ja ainoastaan sitä aluetta, jota vuokrasopimus koskee. Vastuun rajaus kohdistui siten niihin rakennuksiin ja rakennelmiin, jotka sopimuksen allekirjoittamishetkellä sijaitsivat vuokra-alueella ja olivat käytöstä poistettuja. Rajaus ei siten koskenut esimerkiksi allekirjoittamishetkellä Finnfeeds Finland Oy:n käytössä yhä ollutta biolak-allasta.

Mainittu sopimusehto ei koske niitä allasalueen osia, jotka jo ennen 30.1.2015 allekirjoitettua vuokrasopimusta olivat jääneet vuokra-alueen ulkopuolelle. Osapuolten välisissä aiemmissa vuokrasopimuksissa, jotka pitivät sisällään koko allasalueen, ei ollut sellaisia sopimusehtoja, joiden nojalla Finnfeedsin vastuiden voitaisiin katsoa siirtyneen Sokerinrannalle. Finnfeeds on siten yksin vastuussa ympäristölupaa edellyttäneen toiminnan harjoittajana toiminnasta aiheutuneiden haittojen kuten jätteiden poistamisesta.

Yllä todetun mukaisesti koko allasalue on ollut Finnfeedsin käytössä ja liittynyt yhtiön ympäristöluvan mukaiseen toimintaan. Vaikka altaista ei enää käytetäkään yhtiön liiketoiminnassa, ei yhtiö kuitenkaan ole aiemmin hakenut niitä koskien toiminnan lopettamista koskevaa muutosta ympäristölupaansa. On selvää, että lupaviranomaisen tuli nyt ympäristönsuojelulain 90 §:n, 94 §:n ja 13 §:n nojalla ulottaa toiminnan lopettamisen jälkeistä alueen kunnostamista sekä muita toiminnan lopettamisen jälkeisiä toimia koskevat lupamääräykset paitsi suoraan jätevedenpuhdistamon toiminnassa olleisiin rakenteisiin ja jätteisiin myös jo aiemmin käytöstä poistettujen toimintojen rakenteisiin ja jätteisiin. Siten lupamääräyksen nro 35 mukaiset velvoitteet liete- ja piimaajätekasojen koskien ovat perustellut.

Sokerinrannan käsityksen mukaan altaissa olevat liete- ja piimaakasat ovat jätelaissa tarkoitettua jätettä. Ne eivät ole käyttötarkoituksensa mukaisessa käytössä. Ne eivät ole jätelain 5 a §:ssä tarkoitettuja sivutuotteita. Kuten Varsinais-Suomen ELY-keskuksen Vaasan hallinto-oikeudelle toimittamassa vastineessa 10.12.2021 on tuotu esille, on Finnfeeds itsekin asian aiemmissa

vaiheissa todennut liete- ja piimaakasojen olevan jätettä. Minkäänlaista jatkokäyttösuunnitelmaa ei ole olemassa. Ajatus kasojen luonteesta sivutuotteena on kehitelty vasta valituksessa hallinto-oikeuteen.

Lietteet ja piimaa poistamalla vähennetään niistä liukenevien ravinteiden ja haitta-aineiden pääsyä ympäristöön. Finnfeeds ei ole esittänyt sellaisia seikkoja, joiden perusteella lietteen ja piimaakasojen ympäristön pilaantumislle aiheuttamat riskit voitaisiin sulkea pois. Lupamääräys nro 35 on tälläkin perusteella asianmukainen.

Sokerinranta viittaa rakenteiden purkamisenkin osalta siihen, mitä yllä lupamääräystä 35 käsiteltäessä on lausuttu. Koko allasalue on liittynyt Finnfeedsin ympäristöluvan mukaiseen toimintaan. Lupaviranomaisen tuli nyt ulottaa toiminnan lopettamisen jälkeistä alueen kunnostamista sekä muita toiminnan lopettamisen jälkeisiä toimia koskevat lupamääräykset paitsi suoraan jätevedenpuhdistamon toiminnassa olleisiin rakenteisiin myös jo aiemmin käytöstä poistettujen toimintojen rakenteisiin. Siten lupamääräyksen nro 36 mukaiset velvoitteet muun muassa betonirakenteiden purkamista koskien ovat perustellut.

Lupamääräys nro 36 on sisällöltään riittävän selvä. Aluehallintovirastolla oli toimivalta antaa purkamista koskevat määräykset ympäristölupa-asiassa toiminnan lopettamisen jälkeiseen alueen kunnostamiseen liittyen. Mikäli rakenteiden purkaminen edellyttää lisäksi esimerkiksi jonkin maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitetun luvan hakemista, tulee Finnfeedsin toki huolehtia myös siitä.

Purkamisvelvollisuus tulee kohdistaa Finnfeedsiin toiminnanharjoittajana. Altaita on käytetty Finnfeedsin toiminnassa ja jätettä on syntynyt Finnfeedsin toiminnasta. Sokerinranta ja Finnfeeds eivät ole sopineet niin, että vastuu Finnfeedsin vuokra-alueelle jättämisestä rakenteista, jotka ovat oikeudelliselta luonteeltaan jätettä, olisi siirtynyt Sokerinrannalle. Asiaan ei vaikuta se, että vuokrasopimukseen perustuva hallintaoikeus olisi jo päättynyt. Sokerinranta nimenomaisesti edellyttää, että Finnfeeds tekee entisellä ja nykyisellä vuokra-alueellaan ne toimenpiteet, jotka valituksen kohteena olevassa päätöksessä on määrätty.

Kyseisiä toimenpiteitä ei Sokerinrannan puolelta varmuudella pidetä omistusoikeuden loukkauksena eikä vahingontekona. Sokerinranta antaa toimenpiteille suostumuksensa.

Finnfeeds tulkitsee vuokrasopimuksen 30.1.2015 sisältöä jostakin syystä yhä virheellisesti, vaikka asiassa ei ainakaan enää Sokerinrannan lupaprosessin yhteydessä antaman lausuman jälkeen pitäisi olla mitään epäselvyyttä. Vuokrasopimuksen 30.1.2015 ehdot eivät koske lainkaan niitä altaita tai allasrakenteita, joista lupamääräyksessä nro 36 on kysymys. Sokerinranta ja Finnfeeds eivät ole tehneet sellaista sopimusta, jonka nojalla Finnfeedsin voitaisiin katsoa vapautuneen ympäristölupapalveloistaan.

Lupamääräykset 37–41 ovat kaikilta osin perusteltuja ja asianmukaisia.

Finnfeeds Oy on antanut vastaselityksen, jossa on viitattu valituksen perusteluihin ja esitetty muun muassa seuraavaa:

Naantalin ympäristö- ja rakennuslautakunnan väite lietteen ja piimaan jätestatuksesta on virheellinen. Liete ja piimaa ovat voimassa olevan jätelain 5 a §:n mukaisesti sivutuotetta.

Lietteen ja piimaan käyttö on varmaa jätelain 5 a §:n tarkoittamalla tavalla. Jätelain esitöissä (HE 199/2020) on todettu, että varmuus käytöstä viittaa materiaaliin kohdistuvaan käyttötarpeeseen ja yleiseen kysyntään. Tätä indikoi se, että yhtiö on myynyt kompostoitua lietettä ja piimaata maanparannusaineina tuotenimillä BetaMaa sekä BetaPii. Piimaa ja liete täyttävät muutkin sivutuotteen kriteerit, kuten valituksessa on todettu. Materiaalit ovat syntyneet suoraan jätevedenpuhdistamon sekä betaiinituotannon sivutuotteina, ja niitä käytetään yleisesti maanparannusaineena. Myöskin valituksen liitteenä olevan Rambollin selvityksen perusteella materiaaleista ei synny vaaraa tai haittaa ympäristölle. Liete ja piimaa näin ollen täyttävät jätelain 5 a §:n (aiemmin 5 §:n 2 momentin) mukaiset sivutuotteen kriteerit.

ELY-keskuksen vastineen osalta yhtiö on lisäksi todennut, että lisäksi kustannukset niiden poistamisesta ovat epäsuhdassa poistamisesta saavutettaviin hyötyihin nähden, mikä on myös vastoin ympäristönsuojelulain 52 §:n mukaista vaatimusta ottaa huomioon teknistaloudellista mahdollisuudet toteuttaa edellytetyt toimet.

Ympäristönsuojelulain 52 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset toiminnan lopettamisen jälkeisestä alueen kunnostamisesta ja päästöjen ehkäisemisestä sekä muista toiminnan lopettamisen jälkeisistä toimista. Ympäristönsuojelulain esitöissä (HE 214/2013 vp) on todettu, että ympäristönsuojelulain 52 § vastaa suurimmaksi osaksi aiemmin voimassa olleen ja sittemmin kumotun vanhan ympäristönsuojelulain (76/2000, ”VYSL”) 43 §:ää. Vanhan ympäristönsuojelulain esitöissä (HE 84/1999 vp) on puolestaan katsottu, että toiminnan lopettamista koskevat lupamääräykset voisivat koskea esimerkiksi alueen kunnostamista ja päästöjen ehkäisemistä. Määräyksiä voitaisiin antaa kunnostamisesta, kuten maa-ainesten vaihtamisesta tai peittämisestä. Muut toimenpiteet toiminnan lopettamisen jälkeen voisivat liittyä esimerkiksi puhdistamolaitteiden tai johtojen purkamiseen taikka rakenteiden poistamiseen. Edellä viitatuissa lain esitöissä mainitaan nimenomaisesti ainoastaan rakenteiden poistaminen. Tätä ei yhtiön näkemyksen mukaan voida lautakunnan vastineessaan esittämällä tavalla laajentaa koskemaan myös varsinaisia rakennuksia ja rakennelmia, joihin nyt kyseessä olevat altaat ja allasrakenteet rinnastuvat.

ELY-keskuksen viittaaman mahdollisen allasvesistä aiheutuvan pilaantumisen riskin osalta yhtiö viittaa valitukseensa ja toteaa, ettei altaista tai allasrakennelmista itsessään aiheudu ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. ELY-keskus ilmeisesti katsoo, että Biolak-altaan ja viereisen altaan välisestä betoniseinästä tihkuva vesi sekä Biolak-altaan ja viereisen altaan vesistä

mitatut haitta-ainepitoisuudet, sähkönjohtavuus ja ammoniumtyyppipitoisuus ilmentäisivät altaista ja allasrakenteista johtuvaa ympäristön pilaantumista. Tällainen näkemys olisi ensinnäkin virheellinen, sillä tihkuvan veden määrä on niin vähäinen, että se on merkityksetön ympäristön pilaantumisen riskin kannalta. Toisekseen pilaantumisen vaaraa ei tule kuitenkaan yleisesti ottaen ehkäistä poistamalla altaita tai allasrakennelmia, vaan muulla tavalla. Liittyen alueen palauttamiseen ennen toimintaa vastanneelle tasolle yhtiö toteaa, että altaat ja allasrakennelmat ovat olleet alueella jo ennen yhtiön toiminnan aloittamista.

Altaiden ja allasrakennelmien käytöstä poistumista ja tulevaa käyttötarkoitusta koskevien väitteiden osalta yhtiö viittaa valitukseensa ja toteaa, ettei yhtiön toiminnan osittaisen lakkaamisen perusteella voida tehdä johtopäätöstä siitä, ettei altaita tulevaisuudessa tulisi käyttämään muuhun tarkoitukseen. Aluehallintoviraston valituksenalaisessa päätöksessään esittämä tulkinta tarkoittaisi käytännössä sitä, että esimerkiksi tilanteessa, jossa tietyn toiminnanharjoittajan teollisuushallissa harjoittaman toiminnan päättyessä ympäristöluvassa velvoitettaisiin itse teollisuushallin purkamiseen. Tämä ei ole voimassa olevan lainsäädännön tai käytännön mukaista.

Ympäristönsuojelulain 94 §:n 1 momentin mukaan toiminnan päätyttyä toimintaa harjoittanut vastaa edelleen tarvittavista toimita pilaantumisen ehkäisemiseksi sekä toiminnan vaikutusten selvittämisestä ja tarkkailusta. Koska lupamääräykset 38–42 koskevat multavesialtaita, niistä ei olisi tullut antaa muutenkaan lupamääräyksiä, sillä multavesialtaat eivät ole liittyneet yhtiön jätevedenpuhdistamon toimintaan mitenkään, eivätkä ne ole ylipäättään valittajan hallinnassa. Edellä mainittuihin lupamääräyksiin ei voi siten edes soveltaa ympäristönsuojelulain 94 §:n 1 momenttia sikäli kuin niissä on määrätty multavesialtaista, koska valituksenalaista ympäristölupaa koskevan toiminnan päätyminen ei liity multavesialtaisiin.

ELY-keskuksen vastineen osalta yhtiö on todennut, että ELY-keskuksen väite siitä, että pohjaveden tarkkailutiheys ei olisi kohtuuton siksi, että hakija on itse esittänyt tarkkailua neljästi vuodessa, on virheellinen. Kuten ELY-keskus on itsekin todennut, tarkkailumääräyksen pituus on kolme vuotta yhtiön ehdottaman vuoden sijaan, mikä nimenomaan tekee tarkkailumääräyksen tiheydestä kohtuuttoman. Kuten ELY-keskus itsekin toteaa, muutokset pohjavedessä tapahtuvat viiveellä, minkä takia tiheä tarkkailuvelvoite ei ole tarpeen, vaan riittävä tarkkailuväli olisi päinvastoin kerran vuodessa, kuten jo valituksessa ja edellä tässä vastaselityksessä on todettu.

Aluehallintoviraston lausunnon johdosta yhtiö huomauttaa, etteivät lausunnossa viitatu hakemusasiakirjat liity suoraan valituksen kohteena olevaan asiaan ja valituksenalainen päätös on annettu sitä varten toimitetun erityisen selvityksen perusteella.

Sokerinranta Kiinteistö Oy:n vastineesta yhtiö huomauttaa ensinnäkin, että ympäristönsuojelulain 13 §:ssä säädetään turvetuotannon sijoittamisesta, eikä kyseinen pykälä lainkaan sovellu nyt kyseessä olevaan asiaan. Lisäksi Sokerinrannan väite siitä, että lietteen ja piimaa poistamalla vähennetään niistä

ravinteiden ja haitta-aineiden pääsyä ympäristöön, kuten myös väite siitä, ettei Finnfeeds olisi esittänyt seikkoja, joiden perusteella lietteen ja piimaakasojen ympäristön pilaantumisen aiheuttamat riskit voitaisiin sulkea pois, ovat molemmat virheellisiä. Valituksen liitteenä oleva Rambollin laatima raportti nimenomaan indikoi, etteivät liete ja piimaa aiheuta pilaantumisen vaaraa, vaikkei niitä siirtäisikään. Raportin sisältämä riskianalyysi myös selvästi viittaa siihen, että päinvastoin lietteen ja piimaan siirtäminen aiheuttaisi enemmän haittaa ympäristölle kuin niiden paikallaan pitäminen. Lupamääräys 35 ei ole tälläkään perusteella tarpeellinen.

Altaiden tai allasrakennelmien ominaisuuksissa ei yhtiön toiminnan myötä ole tapahtunut mitään sellaisia muutoksia, joiden perusteella voitaisiin katsoa, että siinäkin tapauksessa, että altaat ja allasrakennelmat olisivat nykyään jätelain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua jätettä, ne olisivat nimenomaan yhtiön toiminnasta syntynyttä jätettä. On selvää, että Sokerinrannan intressinä on poistaa altaat ja allasrakennelmat omistamaltaan alueelta ja se pyrkii siirtämään näistä toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset kokonaan yhtiön vastuulle.

Sokerinrannan näkemyksen mukaan 30.1.2015 päivätyn vuokrasopimuksen ehdot eivät koske lainkaan niitä altaita tai allasrakennelmiä, joista lupamääräyksessä 36 on kysymys. Kuitenkin Sokerinranta on katsonut, että 30.1.2015 päivätyn vuokrasopimuksen mukaiseen vuokra-alueeseen ovat kuuluneet Biolak-allas ja sen viereinen allas, joista Biolak-allasta on käytetty yhtiön jätevedenpuhdistamona. Lupamääräys nro 36 koskee sanamuotonsa mukaan betaiinitehtaan jätevedenpuhdistamon toimintaan kuuluneita käytöstä poistettuja altaita, kuten selkeytysallasta, Biolak-allasta, viereistä allasta, anaerobista allasta sekä multavesiallasalueella olevia käyttökelvottomia ja purkukuntoisia rakennelmiä ja käytöstä poistettuja tarpeettomia sähköjohtoja ja -laitteita. Edellä sanotun perusteella on selvää, että vuokrasopimuksessa ja lupamääräyksessä nro 36 mainitut altaat ja allasrakennelmat vastaavat osin toisiaan ja Sokerinrannan näkemys asiasta on virheellinen.

Edelleen Sokerinrannan vastineessaan esittämän tulkinnan mukaan 30.1.2015 päivätyn vuokrasopimuksen mukaan nykyiseen vuokra-alueeseen kuuluu Biolak-allas ja viereinen allas, joista Biolak-allas ei kuuluisi sopimuksessa olevan vastuunrajoituksen piiriin. Lisäksi yhtiö on vedonnut maanvuokrasopimuksensa sisältöön ja sen tulkintaan, jonka perusteella sillä ei ole vastuuta tai velvoitteita alueella olevien allasrakenteisiin tai muihin rakenteisiin liittyen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus hylkää valituksen.

Perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Ympäristönsuojelulain 7 §:n 1 momentin mukaan toiminnanharjoittajan on järjestettävä toimintansa niin, että ympäristön pilaantuminen voidaan ehkäistä ennakolta. Jos pilaantumista ei voida kokonaan ehkäistä, se on rajoitettava mahdollisimman vähäiseksi. Toiminnanharjoittajan on rajoitettava toimintansa päästöt ympäristöön ja viemäriverkostoon mahdollisimman vähäisiksi.

Saman pykälän 2 momentin mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa on noudatettava jätelain (646/2011) 2 luvussa säädettyjä yleisiä velvollisuuksia ja periaatteita sekä kemikaalilain (599/2013) ja Euroopan unionin kemikaalilainsäädännön mukaisia kemikaalien turvallista käyttöä koskevia yleisiä periaatteita ja velvoitteita ympäristön pilaantumisen ja sen vaaran ehkäisemiseksi.

Ympäristönsuojelulain 16 §:n mukaan maahan ei saa jättää tai päästää jätettä tai muuta ainetta taikka eliöitä tai pieneliöitä siten, että seurauksena on sellainen maaperän laadun huononeminen, josta voi aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, viihtyisyyden melkoista vähentymistä tai muu niihin verrattava yleisen tai yksityisen edun loukkaus (*maaperän pilaamiskielto*).

Ympäristönsuojelulain 17 §:n 1 momentin mukaan ainetta, energiaa tai pieneliöitä ei saa panna, päästää tai johtaa sellaiseen paikkaan tai käsitellä siten, että: 1) tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka pohjaveden laatu voi muutoin olennaisesti huonontua; 2) toisen kiinteistöllä olevan pohjaveden laadun muutos voi aiheuttaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle taikka tehdä pohjaveden kelpaamattomaksi tarkoitukseen, johon sitä voitaisiin käyttää; tai 3) toimenpide vaikuttamalla pohjaveden laatuun muutoin saattaa loukata yleistä tai toisen yksityistä etua (*pohjaveden pilaamiskielto*).

Ympäristönsuojelulain 52 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset 1) päästöistä, päästöraja-arvoista, päästöjen ehkäisemisestä ja rajoittamisesta sekä päästöpaikan sijainnista, 2) maaperän ja pohjavesien pilaantumisen ehkäisemisestä, 3) jätteistä sekä niiden määrän ja haitallisuuden vähentämisestä, 4) toimista häiriö- ja muissa poikkeuksellisissa tilanteissa, 5) toiminnan lopettamisen jälkeisestä alueen kunnostamisesta ja päästöjen ehkäisemisestä sekä muista toiminnan lopettamisen jälkeisistä toimista, 6) muista toimista, joilla ehkäistään tai vähennetään ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa.

Lainkohdan esitöiden (HE 214/2013 vp, sivu 113) mukaan säännös vastaisi suurimmalta osin vanhan ympäristönsuojelulain 43 §:ää. Määräykset voivat 43 §:n 1 momentin 4 kohdan esitöiden (HE 84/1999 vp, sivu 69) mukaan koskea myös toiminnan lopettamisen jälkeisiä toimia, kuten alueen kunnostamista ja päästöjen ehkäisemistä. Säännös vastaisi IPPC-direktiivin 3 artiklan 1 kohdan f alakohdan sekä 9 artiklan 6 kohdan vaatimuksia. Luvassa tulisi ottaa huomioon yleensä toiminnan lopettaminen ja siihen liittyvät yleiset periaatteet toimista. Määräyksiä voitaisiin antaa kunnostamisesta, kuten maa-ainesten vaihtamisesta tai peittämisestä. Muut toimenpiteet toiminnan lopettamisen jälkeen voisivat liittyä esimerkiksi puhdistamolaitteiden tai johtojen purkamiseen taikka rakenteiden poistamiseen.

Saman pykälän 3 momentin mukaan lupamääräyksiä annettaessa on otettava huomioon toiminnan luonne, sen alueen ominaisuudet, jolla toiminnan vaikutus ilmenee, toiminnan vaikutus ympäristöön kokonaisuutena, ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarkoitettujen toimien merkitys ympäristön kokonaisuuden kannalta sekä tekniset ja taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa nämä toimet. Päästöraja-arvoa sekä päästöjen ehkäisemistä ja rajoittamista koskevien lupamääräysten tulee perustua parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan. Lupamääräyksissä ei kuitenkaan saa velvoittaa käyttämään vain tiettyä tekniikkaa. Lisäksi on tarpeen mukaan otettava huomioon energian ja materiaalien käytön tehokkuus sekä varautuminen onnettomuuksien ehkäisemiseen ja niiden seurausten rajoittamiseen.

Ympäristönsuojelulain 62 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset päästöjen ja toiminnan tarkkailusta sekä toiminnan vaikutusten ja toiminnan lopettamisen jälkeisen ympäristön tilan tarkkailusta. Luvassa on lisäksi annettava tarpeelliset määräykset jätelain 120 §:ssä säädetystä jätehuollon seurannasta ja tarkkailusta sekä jätteen käsittelyn seuranta- ja tarkkailusuunnitelmasta ja sen noudattamisesta.

Saman pykälän 2 momentin mukaan tarkkailun toteuttamiseksi luvassa on määrättävä mittausmenetelmistä ja mittausten tiheydestä. Luvassa on myös määrättävä siitä, miten seurannan ja tarkkailun tulokset arvioidaan ja miten tulokset toimitetaan valvontaviranomaiselle. Toiminnanharjoittaja voidaan määrätä antamaan valvontaa varten myös muita tarpeellisia tietoja.

Ympäristönsuojelulain 90 §:n mukaan lupaviranomainen voi täsmentää lupamääräystä tai täydentää lupaa 54 §:n nojalla saadun erityisen selvityksen perusteella. Asian käsittelyssä noudatetaan, mitä 96 §:ssä säädetään.

Ympäristönsuojelulain 94 §:n 1 momentin mukaan luvanvaraisen toiminnan ja 116 §:n 1 momentissa tarkoitetun rekisteröitävän toiminnan päätyttyä toimintaa harjoittanut vastaa edelleen lupamääräysten tai valtioneuvoston asetuksella säädetyn yksilöidyn veloitteen mukaisesti tarvittavista toimista pilaantumisen ehkäisemiseksi, samoin kuin toiminnan vaikutusten selvittämisestä ja tarkkailusta.

Lainkohdan esitöissä (HE 214/2013 vp, sivu 128) on todettu pykälän vastaavan sisällöltään vanhan ympäristönsuojelulain 90 §:ää. Ympäristönsuojelulain (86/2000) 90 §:n esitöissä (HE 84/1999 vp sivu 89) on todettu, että luvanvaraista toimintaa harjoittanut vastaisi luvan mukaisesti pilaantumisen ehkäisystä, toiminnan vaikutusten selvittämisestä ja tarkkailusta sen jälkeen, kun toiminta on lakannut. Määräyksiä tulisi noudattaa niin kauan kuin pilaantumista tai sen vaaraa voi edelleen aiheutua. Esitöissä on edelleen todettu, että pykälän 3 momentin mukaan lupaviranomainen voisi toiminnan lopettamisen jälkeen tarvittaessa määrätä toiminnan ja sen ympäristövaikutusten tarkkailusta, jos luvassa ei ole ollut tästä riittäviä määräyksiä. Lupaviranomainen voisi antaa myös määräyksiä toiminnan lopettamiseksi tarvittavista toimituksista. Tällaiset määräykset voisivat liittyä esimerkiksi alueen jätehuoltoon sekä muihin vastaaviin seikkoihin.

Jätelain (646/2011) 5 §:n 1 momentin mukaan tässä laissa tarkoitetaan jätteellä ainetta tai esinettä, jonka sen haltija on poistanut tai aikoo poistaa käytöstä taikka on velvollinen poistamaan käytöstä.

Sivutuotteeksi määrittelemistä koskeva jätelain 5 §:n 2 momentti on kumottu jätelain muuttamisesta annetulla 19.7.2021 voimaantulleella lailla (714/2021). Mainitun lain siirtymäsäännösten mukaan lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsitellään lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Yhtiön hakemus ympäristöluvan muuttamiseksi on tullut Etelä-Suomen aluehallintovirastossa vireille 26.6.2020. Siltä osin kuin asiassa on arvioitavana, ovatko piimaa ja liete sivutuotetta, on sovellettava vireille tulon aikana voimassa olleen jätelain (646/2011) 5 §:n 2 momentin säännöksiä.

Jätelain (646/2011) 5 §:n 2 momentin mukaan aine tai esine ei ole jäte vaan sivutuote, jos se syntyy sellaisessa tuotantoprosessissa, jonka ensisijaisena tarkoituksena ei ole tämän aineen tai esineen valmistaminen, ja 1) aineen tai esineen jatkokäytöstä on varmuus 2) ainetta tai esinettä voidaan käyttää suoraan sellaisenaan tai sen jälkeen, kun sitä on muunnettu enintään tavanomaisen teollisen käytännön mukaisesti 3) aine tai esine syntyy tuotantoprosessin olennaisena osana; sekä 4) aine tai esine täyttää sen suunniteltuun käyttöön liittyvät tuotetta sekä ympäristön- ja terveydensuojelua koskevat vaatimukset eikä sen käyttö kokonaisuutena arvioiden aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

Jätelain 5 §:n 2 momentin esitöiden (HE 199/2010 vp sivu 65) mukaan aineen tai esineen määrittely sivutuotteeksi olisi säännöksen mukaan mahdollista vain, jos kaikki 2 momentin 1–4 kohdissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Kohdan 1 mukaan aineen tai esineen käytön olisi oltava varmaa. Tämä tarkoittaisi näyttöä tai varmuutta materiaaliin kohdistuvasta käyttötarpeesta ja yleisestä kysynnästä. Aineen tai esineen positiivinen taloudellinen arvo ei sellaisenaan riittäisi perusteeksi 1 kohdassa tarkoitettujen kriteerien täyttymiselle. Käytännössä edellytyksen täytyminen olisi riippuvainen ajallisesta ja paikallisesta markkinatilanteen vaihtelusta. Esimerkiksi pitkäaikaisen sopimuksen olemassaoloa materiaalin haltijan ja jatkokäyttäjien välillä voitaisiin tietyissä tapauksissa pitää osoituksena jatkokäytön riittävästä varmuudesta. Materiaalin varastointi pitkäksi ajaksi ennen mahdollista mutta

ei varmuudella toteutuvaa uudelleenkäyttöä viittaisi puolestaan siihen, että materiaalia olisi pidettävä jätteenä.

Saman pykälän 4 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä jätelajeittain siitä, milloin aine tai esine ei ole enää jätettä, jos 1) se on läpikäynyt hyödyntämistoimen, 2) sillä on käyttötarkoitus, johon sitä käytetään yleisesti, 3) sillä on markkinat tai kysyntää, 4) se täyttää käyttötarkoituksensa mukaiset tekniset vaatimukset ja on vastaaviin tuotteisiin sovellettavien säännösten mukainen; ja 5) sen käyttö ei kokonaisuutena arvioiden aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

Jätelain (646/2011) 6 § on kumottu jätelain muuttamisesta annetulla 19.7.2021 voimaan tulleella lailla 714/2021. Mainitun lain siirtymäsäännösten mukaan lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsitellään lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Yhtiön hakemus ympäristöluvan muuttamiseksi on tullut Etelä-Suomen aluehallintovirastossa vireille 26.6.2020. Asiassa on siten sovellettava vireille tulon aikana voimassa olleen jätelain (646/2011) 6 §:n säännöksiä.

Jätelain (646/2011) 6 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan jätteen tuottajalla tarkoitetaan sitä, jonka toiminnasta syntyy jätettä tai jonka esikäsittely-, sekoittamis- tai muun toiminnan tuloksena jätteen ominaisuudet tai koostumus muuttuvat. Saman lainkohdan 5 kohdan mukaan jätteen haltijalla tarkoitetaan jätteen tuottajaa, kiinteistön haltijaa tai muuta, jonka hallussa jäte on.

Jätelain 8 §:n 1 momentin mukaan kaikessa toiminnassa on mahdollisuuksien mukaan noudatettava seuraavaa *etusijajärjestystä*: Ensisijaisesti on vähennettävä syntyvän jätteen määrää ja haitallisuutta. Jos jätettä kuitenkin syntyy, jätteen haltijan on ensisijaisesti valmistettava jäte uudelleenkäyttöä varten tai toissijaisesti kierrätettävä se. Jos kierrätys ei ole mahdollista, jätteen haltijan on hyödynnettävä jäte muulla tavoin, mukaan lukien hyödyntäminen energiana. Jos hyödyntäminen ei ole mahdollista, jäte on loppukäsiteltävä.

Jätelain 13 §:n 1 momentin mukaan jätettä ei saa hylätä eikä käsitellä hallitsemattomasti.

Saman pykälän 2 momentin mukaan jätteestä ja jätehuollosta ei saa aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, roskaantumista, yleisen turvallisuuden heikentymistä taikka muuta näihin rinnastettavaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta. Jätteen keräyksessä ja kuljetuksessa sekä jätteen käsittelylaitoksen tai -paikan sijoittamisessa, rakentamisessa, käytössä ja käytön jälkeisessä hoidossa on erityisesti huolehdittava siitä, ettei jätehuollosta aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavia päästöjä mukaan lukien melua ja hajua taikka viihtyisyyden vähentymistä. Toiminnan, laitoksen tai paikan on lisäksi sovellettava ympäristöön ja maisemaan.

Lainkohdan esitöissä (HE 199/2010 vp) mukaan jätteen hylkäämisen ja hallitsemattoman käsittelyn kieltö koskisi kaikkea jätteeseen liittyvää epäasianmukaista toimintaa tai toimimatta jättämistä, kuten jätteen hautaamista maahan tai vesistöön, jätteen avopolttoja taikka jätteen jättämistä

synty-, välivarastointi tai käsittelypaikalle ilman, että jätehuoltoa pyrittäisiin järjestämään lain edellyttämällä tavalla.

Jätelain 20 §:n mukaan jätteen alkuperäinen tuottaja taikka nykyinen tai aiempi jätteen haltija vastaa jätehuollon kustannuksista (*aiheuttamisperiaate*).

Jätelain 72 §:n mukaan ympäristöön ei saa jättää jätettä, hylätä konetta, laitetta, ajoneuvoa, alusta tai muuta esinettä eikä päästää ainetta siten, että siitä voi aiheutua epäsiisteyttä, maiseman rumentumista, viihtyisyyden vähentymistä, ihmisen tai eläimen loukkaantumisen vaaraa tai muuta niihin rinnastettavaa vaaraa tai haittaa (*roskaamiskielto*).

Hallintolain 31 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset.

Hallintolain 44 §:n 1 momentin mukaan kirjallisesta päätöksestä on käytävä selvästi ilmi: 1) päätöksen tehnyt viranomainen ja päätöksen tekemisen ajankohta; 2) asianosaiset, joihin päätös välittömästi kohdistuu; 3) päätöksen perustelut ja yksilöity tieto siitä, mihin asianosainen on oikeutettu tai velvoitettu taikka miten asia on muutoin ratkaistu; sekä 4) sen henkilön nimi ja yhteystiedot, jolta asianosainen voi pyytää tarvittaessa lisätietoja päätöksestä.

Asiassa saatu selvitys

Toiminta ja ympäristö

Finfeeds Finland Oy:llä on voimassa oleva Lounais-Suomen ympäristökeskuksen 4.12.2008 myöntämä ympäristölupa nro 110 YLO, jolla on myönnetty lupa koko toiminnalle ja myös vedenpuhdistamolle. Aikaisemmin jätevedenpuhdistamon poistolietteen ja piimaan läjitys ja kompostointi multavesialtaissa 4 ja 6 sekä anaerobisessa altaassa oli hyväksytty vuoteen 2002 saakka Naantalın kaupungin myöntämällä ympäristöluvalla 17.2.1999 10 §. Sitä ennen Turun ja Porin lääninhallituksen päätöksessä kiinteistön jätehuoltosuunnitelman hyväksymisestä nro 28 Ys (9.2.1990) piimaajäte ja anaerobisen altaan tyhjennysliete sallittiin kompostoitavaksi tehdasalueella maa-altaissa. Voimassa olevan ympäristöluvun nro 110 YLO (4.12.2008) määräyksen 19 mukaan jätevedenpuhdistamon ylijäämäliete on tullut toimittaa käsiteltäväksi laitokseen, jonka ympäristöluvassa tai vastaavassa päätöksessä lietteen käsittely on hyväksytty. Lupamääräyksen 20 mukaan jätteitä on saanut varastoida laitoksen alueella yhtäjaksoisesti enintään kolme vuotta ennen niiden hyödyntämistä tai toimittamista käsiteltäväksi. Säilytysaika on tullut laskea erikseen kunkin varastoitavan jättejakeen osalta.

Yhtiön Naantalın tehdas on hakenut ympäristöluvun muutosta ja ilmoittanut toiminnan osittaisesta loppumisesta jätevedenpuhdistamon osalta. Päätöksessä 15.10.2019 nro 407/2019 on hakemuksen pohjalta muun muassa lupamääräyksellä 31 velvoitettu yhtiö poistamaan toiminta-alueelle ilman viranomaisen hyväksyntää jätetyt jätteet, kuten piimaa, tuhka, ja lietteet

31.12.2020 mennessä sekä edellytetty yhtiöltä jätevedenpuhdistamoaluetta koskien selvitys, jossa voidaan esittää tarkennettu riskinarvio alueelle jätettäväksi esitettävistä jätteistä, mikäli jätteiden poistamisesta aiheutuu merkittäviä ympäristövaikutuksia tai kustannuksia. Lupamääräyksellä 32 hakija on veloitettu laatimaan selvitys käytöstä poistettujen jätevedenpuhdistamotoiminnassa olleiden rakenteiden, kuten selkeytysaltaan, jatkokäytöstä tai mahdollisuudesta purkaa rakenteet. Aluehallintoviraston ratkaisukohdan mukaan annetut lupamääräykset 31–34 koskevat jätevedenpuhdistamon lopettamiseen liittyviä toimenpiteitä ja ne on lisätty Naantalin laitoksen ympäristölupaan nro 110 YLO. Muutosta on esitetty myös lupa-alueen kokoon. Tehtaan vuokra-alue sekä uusi lupa-alueen koko on 84 700 m². Vanha lupa-alue oli 128 200 m². Vuokra-alue on pienentynyt 1.1.2016 alkaen 43 500 m².

Valituksenalainen asia on tullut vireille ympäristönsuojelulain 90 §:n perusteella, jonka mukaan lupaviranomainen voi tämentää lupamääräystä tai täydentää lupaa lain 54 §:n nojalla saadun erityisen selvityksen perusteella.

Finnfeeds Finland Oy:n Naantalin tehdas kehittää ja tuottaa muun muassa ruoka- ja rehuparanteita. Tuotteet ovat sokerijuurikas pohjaisista liuosista eristettyä kiteistä tai liuosmaista betaainia (trimetyyliglysiini) sekä kiteistä inositolia (heksahydroksisykloheksaani). Prosessin tuottamia liuosmaisia sivutuotteita käytetään myös rehuteollisuudessa. Toiminnassa on käytetty omaa jätevedenpuhdistamo, jonka toiminta on päättynyt marraskuussa 2016.

Finnfeeds Finland Oy:n laitos sijaitsee noin kilometrin päässä Naantalin keskustasta, aivan Naantalin sataman läheisyydessä kiinteistöillä 529-4-3-2, 529-4-2-8 ja 529-6-1-6, jotka omistaa Kiinteistö Oy Naantalin Sokerinranta sekä kiinteistöllä 529-4-3-3, jonka omistaa Cultor Oy. Alue on pääosin tehdasaluetta ja osa Naantalin satama-alueita. Lähin varsinainen asuinalue, Humaliston I alue, sijaitsee noin 500 metriä tehtaalta luoteeseen. Tehtaalta noin 600 metriä pohjoiseen on sijoitettu Naantalin kaupungin väliaikaista asumista. Lähin luonnonsuojelualue on Tamminiemen luonnonsuojelualue noin 1,9 kilometrin etäisyydellä tehtaasta. Luolalanjärvi sijaitsee noin 400 metrin etäisyydellä laitoksen länsipuolella. Luolalanjärven virkistysalue ja luontopolku sijaitsevat noin 500 metriä laitoksesta koilliseen. Laitos ei sijaitse ympäristöhallinnon luokittelemalla pohjavesialueella.

Tehtaan oma jätevedenpuhdistamon toiminta on loppunut marraskuussa 2016 ja syyskuusta 2016 tehtaan prosessi- ja saniteettivedet on johdettu Turun seudun puhdistamo Oy:n Kakolan jätevedenpuhdistamon käsiteltäväksi. Finnfeeds Finland Oy:n hulevedet johdetaan mereen Naantalin satamaltaaseen. Jätevesiallas on tyhjennetty kesällä 2017.

Sokeritehdas käytti aikoinaan tuotannossaan merivettä sokerijuurikkaiden pesuun, uittoon ja jäähdtykseen. Prosessivesi otettiin Luolalanjärvestä ja vaativampiin tarkoituksiin käytettiin kaupungin vesijohtovettä. Jätevedet käsiteltiin sokerituotannon alussa multavesialtaissa, joissa kiintoaineen annettiin laskeutua pohjaan ja kirkas vesi johdettiin ojen/salaojen kautta mereen. Juurikassokerituotanto päättyi vuonna 1990.

Tehtaan jätevedenpuhdistamo uudistettiin vuonna 1994 aerobiseksi aktiivilietelaitokseksi, joka perustuu Biolak-ilmastukseen. Biolak-altaasta jätevesi johdettiin jälkiselkeytysaltaaseen, jonka pohjalle laskeutunut aktiiviliete pumpattiin suurimmaksi osaksi takaisin Biolak-altaaseen ja pieni osa poistettiin kierrosta. Poistoliete (kuiva-ainetta noin 1,5 %) johdettiin vuoden 1998 toukokuuhun asti multavesialtaaseen nro 4, jonka jälkeen se pumpattiin anaerobiseen altaaseen. Anaerobisesta altaasta vesilietettä virtasi ylijuoksuna Biolak-altaaseen. Multavesialtaaseen nro 4 jäänyt poistoliete sekoitettiin marraskuussa 1998 turpeeseen ja turve-lieteseos siirrettiin toiseen multavesialtaaseen nro 6 kompostoitumaan.

Jätevedenpuhdistamon ylijäämaliettä ruvettiin kuivaamaan linkoamalla vuonna 1999. Kuivattu liete kompostoitui multavesialtaassa nro 4, minkä jälkeen liete luovutettiin maanparannusaineena maanviljelyyn. Elintarviketurvallisuusvirasto (Evira) hyväksyi lietteen (BetaMaa) tuotteeksi vuonna 2005. Puhdistamolietteen kompostointi 4-altaassa loppui toukokuussa 2007. Vuosina 2001–2007 multavesialtaassa nro 4 kompostoitui myös betaiinituotannossa syntyvä suodatusapuainejäämä (piimaa). Noin vuoteen 2000 saakka piimaata on kompostoitu/läjitetty altaasta 6. Piimaalla (BetaPii) oli myös elintarviketurvallisuusviraston tuotehyväksyntä.

Manner-Naantalin osayleiskaavassa Finnfeeds Finland Oy:n kiinteistö, jolla jätevedenpuhdistamo sijaitsee, on osoitettu teollisuus- ja varastoalueeksi (T-1). Voimassa olevassa asemakaavassa tehdasalue on merkitty teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueeksi. Manner-Naantalin oikeusvaikutteisessa osayleiskaavassa multavesiallasalue on osoitettu osin keskustatoimintojen (C-1) alueeseen ja osin kaupallisten palvelujen ja työpaikkojen (KM-1 /TP) alueeseen.

Piimaan ja lietteen sekä altaiden ympäristövaikutukset

Altaat sijaitsevat Luolalanjärven valuma-alueella. Altaat ovat maavaraisia, ja laskennallisesti altaat 1, 4 ja 6 sijaitsevat Luolalanjärveen (koilliseen) laskevalla valuma-alueella, kun taas Biolak-allas, Biolak-altaan viereinen allas sekä anaerobinen allas sijaitsevat mereen (lounaaseen) laskevalla valuma-alueella. Altaisiin 6 ja 1 muodostuva vesi on todennäköisesti yhteydessä alueella havaittuun pohjavedenmuodostukseen. Niin pinta- kuin pohjavesienkin päävirtaussuunnan arvellaan olevan kohti Luolalanjärveä. Mahdollista on myös, että virtaussuunta on kaakkoon.

Finnfeeds Finland Oy teetti kesäkuussa 2015 maaperätutkimuksen entisellä vuokra-alueella, ns. anaerobisen altaan ja multaveden selkeytin välillä. Tutkimustulosten mukaan tutkittujen aineiden pitoisuudet olivat kaikkien näytteiden osalta pieniä.

Vuonna 2017 tehtiin vesi-, maaperä- ja sedimenttitutkimuksia tehtaan multallasalueella, jotka ovat olleet tehtaan käytössä vuoden 1990 jälkeen. Kunnostustarpeen arvioinnin perusteella pilaantuneisuudesta ei kuitenkaan aiheudu merkittävää ympäristö- ja terveyshaittaa alueella.

Yhtiö on toimittanut Varsinais-Suomen ELY-keskukselle sen antaman lausunnon 5.12.2018 johdosta selvityksen vesien tarkkailun tuloksista vuodelta 2019 (Ramboll). Näytteitä otettiin vuoden 2019 tarkkailututkimuksessa keväällä yhteensä 8 näytepisteestä ja syksyllä yhteensä 7 näytepisteestä. Näytteistä määritettiin seuraavat parametrit: pH, sähkönjohtavuus, COD(Cr), BOD7(ATU), kokonais- ja liukoinen fosfori, kokonais- ja ammoniumtyppi, kiintoaine sekä Vna 214/2007 mukaisten metallien kokonais- ja liukoiset pitoisuudet. Tutkimuksessa todettiin kohonneita, VNa 1040/2006 mukaisen ympäristölaatunormin ylittäviä pitoisuuksia erityisesti eräitä metalleja (Hg, Cd, Pb ja Ni) 4-altaasta peräisin olevasta vedestä (näytepiste 5496), Järveläntien vieressä olevasta lammikosta (näytepiste 5498), 4-altaasta (näytepiste 5495) sekä biolak-altaan viereisestä altaasta (näytepiste 5494) ja siitä todennäköisesti maaperään imeytyneestä ja kallionseinämälle tihkuvasta vedestä (näytepiste 5492). Näytepisteissä 5497 ja 5499 ei todettu ympäristölaatunormin ylittäviä metallipitoisuuksia kummallakaan näytteenotokerralla. pH vaihteli näytepisteissä 7,2 ja 9,3 välillä. Alueelle asennetuista pohjavesiputkista tehtyjen havaintojen perusteella altaisiin 6 ja 1 muodostuva vesi on todennäköisesti yhteydessä alueella havaittuun pohjavedenmuodostukseen. Tehtyjen tutkimusten perusteella ei ole mahdollista määrittää tarkasti, minne pohjavesi ja altaiden 6 ja 1 vedet alueelta purkautuvat, mutta pohjaveden päävirtaussuunnan arvioidaan olevan Luolalanjärveä kohti. Tähän suuntaan myös osa vesistä mahdollisesti purkautuu. Luolalanjärvi on pinta-alaltaan melko pieni, matala, aikanaan merestä kuroutunut rehevä järvi. Altaiden vesien vaikutusta ja Luolalanjärveen päätyvän veden määrää ei ole tutkittu, eikä vaikutusten suuruutta näin ollen voida luotettavasti arvioida. Luolalanjärven laadun ajantasaisten tarkkailutietojen puuttuessa ei voida arvioida altaiden vesien vaikutusta Luolalanjärveen.

Yhtiö on toimittanut aluehallintovirastolle 26.6.2020 päätöksessä nro 407/2019 asetettujen lupamääräysten 31, 32 ja 33 edellyttämän selvityksen (Ramboll). Selvityksessä on arvioitu, että piimaata ja lietettä on tehtaan toiminnan seurauksena jäljellä multavesialtaissa 4 ja 6. Molemmissa altaissa on lietettä karkeasti arvioiden noin 20 cm paksuudella altaiden pohjilla. Altaan 4 pinta-ala on 5 500 m² ja altaassa on arviolta 40 m³ kasa lietettä. Näin lietteen kokonaismäärä altaassa 4 on noin 1200 m³. Altaan 6 pinta-ala on 10 000 m² ja altaassa on kaksi arviolta 40 m³ kasaa lietettä. Lietteiden kokonaismäärä altaassa 6 on noin 2 100 m³.

Tehtaan toiminnan seurauksena alueelle on jäänyt altaiden 4 ja 6 reuna-alueille laakeat piimaakasat, joissa arvioidaan olevan yhteensä 1000 m³ piimaata. Kummastakin piimaakasasta otettiin näytteet ja niistä tutkittiin SGS Inspection Services Oy:n laboratoriossa Vna 214/2007 mukaiset metallit (As, Cd, Co, Cr, Cu, Hg, Ni, Pb, Sb, Zn, V), kalsiumin, natriumin ja piin kokonaispitoisuudet sekä kaatopaikkakelpoisuustestien mukaiset haitta-aineiden liukoisuudet. Raskasmetallien tulokset jäivät alle Vna 214/2007 mukaisen kynnsarvotason. Liukoisuustulosten mukaan piimaa täyttää pysyvän jätteen kelpoisuusvaatimukset (Vna 331/2013). Liukoisuuksien perusteella piimaa soveltuisi läjitettäväksi pysyvän jätteen kaatopaikalle tai pilaantumattomille maille soveltuvalle ns. maankaatopaikalle.

Lietteen riskinarvioinnissa multa-altaan 4 kokonaistyyppipitoisuus oli 7 900 mg/kg ja fosforipitoisuus 5 469 mg/kg. Multa-altaan 6 kokonaistyyppipitoisuus oli 5 500 mg/kg ja fosforipitoisuus 1 886 mg/kg. Altaiden lietteissä typen ja fosforin pitoisuudet ovat hieman tavanomaista korkeammat.

Lietteen riskinarviossa on todettu, että koska alueelta ei ole tunnistettu varsinaisia vesien kulkeutumisreittejä alueen ulkopuolelle, ei lietteen sisältämien ravinteiden arvioida merkittävästi kulkeutuvan alueen ulkopuolelle rehevöittämään lähialueen pintavesiä. Lähinnä mahdollista on vähäinen vesien suotautuminen maakerroksissa. Altaita ympäröivät savi- ja kallioalueet, mikä vähentää maaperässä liikkuvan veden määrää. Fosforin liuenneet fosfaatit voivat pidäytyä vedestä saven pintaan. Typpi voi kulkeutua nitraattina suotautuvien vesien mukana alueen ulkopuolelle mahdollisesti kohti Luolalanjärveä, sillä savi ei pidätä nitraatteja. Savessa vesien mukana nitraatin kulkeutuminen on kuitenkin hidasta.

Piimaan riskinarvioinnissa todettiin, että kasoista ja altaista piitä voi liueta nykyisin lähinnä sadeveden vajotessa kasojen ja altaissa olevan piima-aineksen läpi. Liukoisuustuloksien perusteella lähinnä piitä voi liueta vajoveteen. Muiden metallien ja suolojen liukoisuus on vähäistä. Jonkin verran liuennutta orgaanista aineista (DOC) voi piimaasta liueta. Altaiden reunoilta olevista piimaakasoista vajovesien arvioidaan päätyvän altaisiin. Altaissa olevien piimaiden läpi kulkeva vesi jää niin ikään altaaseen. Altaista ei lähde purkuoja. Altaiden pohjalla on koko ajan vettä, jolloin altaiden pohjat ovat varsin tiiviitä. Näin myöskään kallioisten altaiden pohjalla ei arvioida olevan merkittäviä vettä kuljettavia kallioruhjeita. 4-altaan pohjalla on sorakerros, mutta tiedossa ei ole, että 6-altaan pohjaan olisi tehty erillisiä rakenteita. Mahdollista on vähäinen lähinnä vesien suotautuminen maakerroksissa. Riskinarvioinnin perusteella kohteessa sijaitsevasta piimaasta ei arvioida aiheutuvan ympäristö- ja terveyshaittaa, joten piimaan poistolle alueelta ei ole tarvetta.

Selvityksen johtopäätöksenä on muun muassa todettu, että käytöstä poistettuihin multa-altaisiin 4 ja 6 jäävän lietteen sekä edelleen typen ja fosforin määriin liittyy jonkin verran epävarmuutta.

Multavesialtaaseen 6 kerääntyvän veden laatua on vuosina 1999–2006 analysoitu 1–3 kertaa vuodessa. Altaaseen kertyy vettä vain sadantana, ei pintavaluntana, sillä allas on pengerrretty eikä sillä ole valuma-aluetta. Tehtyjen laskelmien mukaan altaasta on pumpattu vettä mereen vuonna 2005 ja 2006 noin 7 200 m³. Altaan vesi on laadultaan vastannut puhdistettua jätevettä tai likaantunutta/voimakkaasti likaantunutta joki- tai ojavettä.

Oikeudellinen arvio ja johtopäätökset

Valituksessa esitettyjen vaatimusten perusteella on ratkaistavana, onko aluehallintovirasto voinut valituksenalaisella päätöksellään määrätä myös muista toimenpiteistä kuin niistä, jotka liittyvät kiinteästi vuonna 2016 lopetetun jätevedenpuhdistamon käytöstä poistamiseen ja onko aluehallintovirasto voinut asettaa altaiden ja allasrakenteiden poistamista

koskevia velvoitteita ympäristönsuojelulain tai jätelain nojalla ja kohdistaa ne muutoksenhakijaan siltäkin osin kuin ne sijaitsevat kiinteistöllä, jota muutoksenhakija ei hallitse. Edellä mainittuihin kysymyksiin liittyen asiassa on ratkaistavana, onko poistettavaksi vaadittuja lietteitä, piimaata ja rakenteita pidettävä jätelain tarkoittamina jätteinä. Lisäksi ratkaistavana on tarkkailumääräysten laajuus.

Toiminnan lopettamiseen liittyvät velvollisuudet

Asiassa saadun selvityksen mukaan tehtaan toimintaan ja sen jätevedenpuhdistamon toimintaan on kuulunut aikoinaan myös muodostuvan lietteen ja piimaan kompostointia ja varastointia, jota on toiminnanharjoittajan mukaan tehty multavesialtaissa 4 ja 6 sekä anaerobisessa altaassa. Altaat ovat olleet osa laitoksen jäteveden käsittelyprosessin ja piimaan käsittelyn kokonaisuutta, joka ilmenee myös aikaisemmasta Naantalin kaupungin myöntämästä ympäristöluvasta 17.2.1999 10 § ja Lounais-Suomen ympäristökeskuksen 4.12.2008 myöntämästä ympäristöluvasta nro 110 YLO, jolla on myönnetty lupa koko toiminnalle.

Aluehallintoviraston päätöksessä 15.10.2019 nro 407/2019 on hakemuksen pohjalta muun muassa lupamääräyksellä 31 velvoitettu yhtiö poistamaan toiminta-alueelle ilman viranomaisen hyväksyntää jätetyt jätteet, kuten piimaa, tuhka, lietteet, 31.12.2020 mennessä sekä edellytetty yhtiöltä jätevedenpuhdistamoaluetta koskien selvitys jossa voidaan esittää tarkennettu riskinarvio alueelle jätettäväksi esitettävistä jätteistä, mikäli jätteiden poistamisesta aiheutuu merkittäviä ympäristövaikutuksia tai kustannuksia. Hallinto-oikeus katsoo, että toiminta-alueella on tarkoitettu jätevedenpuhdistamon käytössä ollutta aluetta, eikä myöhemmin vuokraoikeuden lakkaamisesta johtuvaa, pienempää toiminta-aluetta. Lupamääräyksellä 32 hakija on velvoitettu laatimaan selvitys käytöstä poistettujen jätevedenpuhdistamotoiminnassa olleiden rakenteiden, kuten selkeytsaltaan, jatkokäytöstä tai mahdollisuudesta purkaa rakenteet.

Aluehallintoviraston ratkaisukohdan mukaan annetut lupamääräykset 31–34 koskevat jätevedenpuhdistamon lopettamiseen liittyviä toimenpiteitä ja ne on lisätty Naantalin laitoksen ympäristölupaan nro 110 YLO.

Aluehallintoviraston 15.10.2019 päätös on lainvoimainen ja siinä on asetettu velvoite poistaa kyseiset jätteet alueelta tai esittää selvitystä riskistä, joka liittyy niiden paikalleen jättämiseen. Yhtiö ei ole hakenut päätökseen muutosta. Hallinto-oikeus toteaa, että jätevedenpuhdistamotoiminnan lopettamista koskevat määräykset voivat koskea myös jätteitä, jotka eivät ole syntyneet kyseisessä prosessissa, mutta jotka on varastoitu määräysten tarkoittamalle alueelle.

Asiassa saadun selvityksen perusteella toiminnanharjoittajan jätevedenpuhdistamon käytössä ovat olleet myös selkeytsallas, Biolak-allas, viereinen allas ja anaerobinen allas. Kaikki altaat on mainittu edellä mainitussa lainvoimaisessa aluehallintoviraston päätöksessä ja niiden osalta on asetettu päätöksessä mainittu selvitysvelvollisuus. Valituksessa ei ole esitetty, että alueella olevia altaita on jatkossa tarkoitettu käyttämään lietteiden tai piimaan

käsittelyyn taikka muuhun käyttötarkoitukseen. Se, että lietteet ja piimaa ovat olleet alueella ennen kuin jätevedenpuhdistamon toiminta on loppunut tai että piimaa ei ole peräisin jätevedenpuhdistusprosessista ei ole esteenä niitä koskevien määräysten antamiselle luvantumukaisen toiminnan kyseisellä alueella päätyttyä. Toiminnan lopettamista koskevien määräysten yhteydessä voidaan antaa muitakin toimintaa koskevia määräyksiä. Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintovirasto on voinut lopettamismääräysten antamisen yhteydessä antaa myös määräykset altaiden 4 ja 6 sekä anaerobisen altaan lietteiden ja piimaan osalta.

Lietteet ja piimaa

Yhtiö on esittänyt vaatimuksensa perusteluna muun muassa, että altaissa olevat liete- ja piimaakaset eivät ole jätelain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua jätettä, vaan ne ovat yhtiön toiminnan eri prosesseissa syntyneitä sivutuotteita, eikä niitä koskien tulisi siten antaa määräyksiä jätelain nojalla. Jätelain 5 §:n 1 momentin mukaan jätelaissa tarkoitetaan jätteellä ainetta tai esinettä, jonka sen haltija on poistanut tai aikoo poistaa käytöstä taikka on velvollinen poistamaan käytöstä. Jätelain 5 §:n 2 momentin mukaan aine tai esine ei ole jäte vaan sivutuote, jos se syntyy sellaisessa tuotantoprosessissa, jonka ensisijaisena tarkoituksena ei ole tämän aineen tai esineen valmistaminen, ja 1) aineen tai esineen jatkokäytöstä on varmuus; 2) ainetta tai esinettä voidaan käyttää suoraan sellaisenaan tai sen jälkeen, kun sitä on muunnettu enintään tavanomaisen teollisen käytännön mukaisesti; 3) aine tai esine syntyy tuotantoprosessin olennaisena osana; sekä 4) aine tai esine täyttää sen suunniteltuun käyttöön liittyvät tuotetta sekä ympäristön- ja terveydensuojelua koskevat vaatimukset eikä sen käyttö kokonaisuutena arvioiden aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle.

Yhtiö on aluehallintovirastolle antamassaan vastineessa todennut piimaa- ja lietekasoista muun muassa, että piimaa- ja lieteseokset ovat orgaanisia jätteitä, joiden loppusijoittaminen tai hyödyntäminen sellaisenaan ei ole mahdollista. Jos jäämien tarkempaa poistoa altaista vaaditaan, jätteet täytyy esikäsittää ennen loppusijoitusta. Hakija on selvittänyt kunnostustoimenpiteiden kustannuksia altaiden 4, 6 ja anaerobinen allas osalta, mutta lietteen ja piimaan vastaanottajan löytymiseen liittyy edelleen haasteita. Erityisesti piimaahan liittyvä hajuhaitta sulkee pois vastaanottajia.

Piimaalla ja kompostoidulla lietteellä on yhtiön esittämän selvityksen mukaan olemassa yleisesti tunnettu käyttötarkoitus. Hallinto-oikeus toteaa, että yleinen kysyntä ei sellaisenaan riitä osoittamaan, että jatkokäytöstä olisi tässä tapauksessa jätelain 5 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu varmuus. Jatkokäytön varmuuden puuttumista osoittaa edellä mainitun ohella se seikka, että jäljellä olevat massat ovat jatkokäyttömahdollisuuden puuttuessa olleet kasoina ja läjitettyinä alueella yli 3 vuotta. Pitkään kestäneen varastoinnin johdosta kompostoitu liete ja piimaa ovat muodostuneet jätelain 5 §:n tarkoittamiksi jätteiksi. Hallinto-oikeus toteaa, ettei aineille myönnettyille rekisteröidyille tuotenimille voida antaa merkitystä asian oikeudellisessa arvioinnissa edellä mainituissa olosuhteissa.

Hallinto-oikeus toteaa, että edellä mainituilla perusteilla kompostoitujen lietteiden lisäksi myös piimaakasiat on katsottava jätteeksi ja ne on jätteenä tullut poistaa alueelta jätevedenpuhdistamotoiminnan lopettamista koskevien määräysten nojalla, vaikka piimaa onkin syntynyt muussa prosessissa kuin jätevedenpuhdistamossa. Jätelain 20 §:n mukaan jätteen alkuperäinen tuottaja taikka nykyinen tai aiempi jätteen haltija vastaa jätehuollon kustannuksista aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Jätelain 6 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan jätteen haltijalla tarkoitetaan jätelaissa jätteen tuottajaa, kiinteistön haltijaa tai muuta, jonka hallussa jäte on. Hallinto-oikeus katsoo, että jätteen tuottaja on käsillä olevassa tapauksessa Finnfeeds Finland Oy, jonka toiminnasta piimaa- ja lietekasat ovat peräisin ja jolle ne ovat käyneet tarpeettomiksi. Aluehallintovirasto on siten voinut antaa valituksenalaisessa päätöksestä ilmenevät niitä koskevat määräykset.

Allasrakenteet ja muut rakennelmat

Yhtiö on velvoitettu aluehallintoviraston päätöksellä 407/2019 lupamääräyksessä 32 laatimaan selvitys käytöstä poistettujen jätevedenpuhdistamotoiminnassa olleiden rakenteiden, kuten selkeytysaltaan, jatkokäytöstä tai mahdollisuudesta purkaa rakenteet. Mikäli rakenteella on käyttöä, on selvityksestä tullut käydä ilmi, kuka vastaa rakenteen kunnossapidosta jatkossa. Yhtiön aluehallintovirastolle esittämässä selvityksessä ei ole esitetty arviota allasrakenteiden jatkokäytöstä tai ylläpidosta.

Aluehallintovirasto on valituksenalaisella päätöksellään velvoittanut alueella olevien rakenteiden purkuun ja vettä pidättävien pohjarakenteiden poistoon. Aluehallintovirasto on perustellut rakenteiden purkua alueen maankäyttöä ohjaavalla osayleiskaavalla ja jätelain säännöksillä sekä pilaantumisen vaaraa aiheuttavien sade- ja sulamisvesien kerääntymisellä altaisiin. Valituksessa on katsottu, ettei aluehallintovirastolla ole ollut toimivaltaa kyseisten määräysten antamiseen vaan ne olisi tullut tarvittaessa antaa maankäyttö- ja rakennuslain nojalla. Hallinto-oikeus toteaa, että ympäristöluvassa annettu rakenteen purkamista koskeva määräys ei syrjäytä maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettua rakenteen purkamiseen mahdollisesti tarvittavaa lupa- tai ilmoitusmenettelyä.

Oikeuskirjallisuudessa, kuten Uusi ympäristönsuojelulainsäädäntö (toim. Kuusiniemi) vuoden 2001 painoksessa sivulla 245 on todettu, että toiminnan lopettamisen jälkeiseen aikaan kohdistuvat määräykset ovat tyypillisesti maaperän kunnostamista tai maisemointia koskevia määräyksiä. Muita mahdollisia jälkihoitotoimenpiteitä voivat olla esimerkiksi rakennelmien ja rakennusten purkaminen. Tällaisiin toimenpiteisiin saatetaan tarvita tapauksesta riippuen myös maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia lupia (MRL 127 §, rakennuksen purkamislupa).

Hallinto-oikeus toteaa, että ympäristönsuojelulain 94 §:n mukaiset määräykset voivat lainkohdan esitöiden ja oikeuskirjallisuuden mukaan koskea muun muassa käytöstä poistetun alueen maisemointia ja rakennelmien ja rakennusten purkamista. Näin ollen aluehallintovirastolla on ollut toimivalta

antaa määräyksiä käytöstä poistettujen rakenteiden purkamisesta ja purkujätteen käsittelystä. Sillä seikalla, ovatko kaikki määräyksessä tarkoitettut rakenteet jätelain 5 §:n tarkoittamaa jätettä ennen purkamiseen ryhtymistä, ei ole ratkaisevaa merkitystä määräyksen antamisen lainmukaisuutta arvioitaessa.

Hallinto-oikeus toteaa kuitenkin, että allasrakenteet on asiassa saadun selvityksen mukaan poistettu alkuperäisestä käytöstään eikä niille ole esitetty uutta käyttöä. Näin ollen lupamääräyksessä 36 tarkoitettujen käytöstä poistettujen rakenteiden on voitu katsoa jätteeksi aluehallintoviraston päätöksellä. Sillä seikalla, että jäteasetuksen liitteen 4 jäteluettelossa ei mainita rakenteita eikä rakennelmia, ei ole asiassa merkitystä, koska kyseistä luetteloa ei ole tarkoitettu tyhjentäväksi.

Valituksen mukaan pelkästään muutoksenhakijan jätevedenpuhdistamon toiminnan loppumisen perusteella ei voida päätellä sitä, päättykö altainen ja allasrakenteiden käyttö. Lisäksi valituksessa todetaan, että yleiskaavasta ei voi johtaa velvollisuutta määrätä allasrakenteet purettaviksi. Tältä osin hallinto-oikeus toteaa, että kiinteistön omistaja ei ole hallinto-oikeudelle antamassaan vastineessa ilmoittanut, että altaille olisi jokin tuleva käyttötarkoitus. Kun lisäksi otetaan huomioon, että MannerNaantalin oikeusvaikutteisessa osayleiskaavassa multavesiallasalue on osoitettu osin keskustatoimintojen (C-1) alueeseen ja osin kaupallisten palvelujen ja työpaikkojen (KM-1 /TP) alueeseen, aluehallintovirasto on voinut perustella altainen purkamiseen velvoittamista myös allasalueen arvioidulla tulevalla käytöllä.

Valituksen mukaan lupamääräys 36 on epäselvä eikä siitä ilmene mihin muutoksenhakija on määräyksen perusteella velvoitettu. Hallinto-oikeus toteaa, että lupamääräys jättää jossain määrin avoimeksi poistettavat rakenteet todetessaan, että poistovelvoite ei kuitenkaan koske maaperän sortumista estäviä maanalaisia tukirakenteita tai muutoin kiinteistön turvallisuuden kannalta tarpeellisia rakenteita ja että multavesiallasalueella on purettava käyttökelvottomat ja purkukuntoiset rakennelmat sekä käytöstä poistetut tarpeettomat sähköjohdot ja -laitteet. Kun otetaan huomioon, että kysymyksessä on lupamääräys, joka täsmentyy määräyksessä edellytetyn suunnitelman esittämisen kautta, määräys on voitu jättää joiltain osin avoimeksi eikä sitä ole ollut tarpeen yksilöidä hallintopakkopäätöksiltä edellytettävällä täsmällisyydellä. Hallinto-oikeus toteaa, että valituksenalainen päätös täyttää myös hallintolain 44 §:n 1 momentissa asetetut edellytykset päätöksen sisällölle.

Muutoksenhakija on vaatinut, että purkamisvelvollisuus tulee kohdistaa kiinteistönomistajaan, joka hallitsee rakenteita. Ympäristönsuojelulain 52 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaiset velvoittavat määräykset koskevat ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan saadun ympäristöluvan haltijaa. Ympäristönsuojelulain 94 §:n 1 momentin mukaan luvanvaraisen toiminnan päätyttyä toimintaa harjoittanut vastaa edelleen lupamääräysten tai valtioneuvoston asetuksella säädetyn yksilöidyn velvoitteen mukaisesti tarvittavista toimista pilaantumisen ehkäisemiseksi, samoin kuin toiminnan vaikutusten selvittämisestä ja tarkkailusta. Edellä mainittujen lainkohtien

perusteella toiminnan lopettamiseen liittyvät velvoitteet on asetettava ympäristöluvan haltijalle ja toimintaa alueella harjoittaneelle. Kun otetaan vielä huomioon, että ympäristölupa ei ole antanut toiminnanharjoittajalle enempää oikeutta toiminta-alueeseen kuin mitä sillä muutoin on ollut, ei myöskään toiminnan lopettamiseen liittyviä ympäristönsuojelulain mukaisia velvoitteita asetettaessa ole ratkaisevaa merkitystä alueen nykyisellä tai aikaisemmalla omistuksella. Selvyyden vuoksi hallinto-oikeus toteaa, ettei myöskään lopettamista koskevien määräysten asettaminen tuo velvoitetulle oikeutta toimia alueella ilman kiinteistönomistajan suostumusta.

Muutoksenhakija on vaatinut, että asiassa tulisi ottaa huomioon valittajan ja kiinteistön omistajan Sokerinrannan välinen maanvuokrasopimus, jossa vastuu rakenteista ja niiden kunnosta kuuluu kiinteistönomistajalle. Toisaalta valituksessa on vaadittu, että kysymys allasrakenteiden mahdollisesta purkamisvelvollisuudesta on Sokerinrannan sekä valittajan välinen, yksityisoikeudellinen kysymys, johon ympäristölupaviranomaisella ei ole toimivaltaa puuttua. Kiinteistön omistaja on hallinto-oikeudelle antamassaan vastineessa todennut, ettei se ole tehnyt sellaista sopimusta, jonka nojalla Finnfeeds Oy:n voitaisiin katsoa vapautuneen ympäristölupavelvoitteistaan. Tältä osin hallinto-oikeus toteaa, että aluehallintovirasto on voinut kohdistaa velvoitteet julkisoikeudellisessa vastuussa olevaan tahoon eli ympäristöluvan haltijaan eikä asiassa ole ollut tarpeen ratkaista yksityisoikeudellisiin sopimuksiin liittyviä tulkintaerimielisyyksiä.

Ympäristövaikutukset ja niiden tarkkailu

ELY-keskus on lausunnossaan 23.10.2020 hakemuksen johdosta tuonut esiin näkemyksensä, jonka mukaan poistamalla lietteet ja piimaa alueelta sekä altaista vähennetään niistä liukenevien ravinteiden ja haitta-aineiden pääsyä ympäristöön. Toiminnanharjoittajan teettämässä selvityksessä vesien tarkkailun jatkotoimenpiteistä todetaan, että Luolalanjärveen purkautuvan veden määrän arviointi sekä purkautuvien vesien mahdollinen vaikutus Luolalanjärveen vaatisi lisätutkimuksia. Mikäli alueelle sallitaan jätettäväksi altaita, joihin kertyy vettä, vaikuttavat altaissa olevat lietteet ja piimaa altaaseen kertyvän veden laatuun. Hallinto-oikeus toteaa, että esitetyistä selvityksistä huolimatta lietteen ja piimaan ympäristövaikutusten merkittävydestä on vaikea saada tarkkaa kuvaa. Aluehallintovirastolle esitetyn selvityksen (Ramboll) riskinarvioinnissa on todettu, että multa-altaisiin 4 ja 6 jäävän lietteen sekä edelleen typen ja fosforin määriin liittyy jonkin verran epävarmuutta. Lisäksi todetaan, että mikäli alueen käyttömuoto muuttuu nykyistä herkemmäksi, tulee riskit arvioida uudestaan. Hallinto-oikeus toteaa, että aluehallintovirasto on selvittänyt toimintaan liittyviä ympäristövaikutuksia hallintolain 31 §:n tarkoittamalla tavalla riittävästi asian ratkaisemiseksi.

Hallinto-oikeus toteaa, että asiassa ei ole esitetty selvitystä, jonka mukaan lietteen ja piimaan siirtämisestä aiheutuisi enemmän haittaa ympäristölle kuin niiden paikalleen jättämisestä. Sen sijaan toiminnanharjoittajalta voidaan jätelain 13 §:n velvollisuudet ja varovaisuusperiaate huomioon ottaen edellyttää toiminta-alueen kunnostamiseen liittyviä toimia kuten jätteiden

poistamista ja rakennelmien purkamista pilaantumisen ehkäisemiseksi. Altaat ja rakenteet, joihin edelleen kertyy vesiä ja joista voi aiheutua päästöjä, tulee poistaa toiminnan päättyessä. Valittaja ei ole aiemmin hakenut muutosta toimintaa koskevaan ympäristölupaan, vaikka osa laitosalueesta on poistunut käytöstä ja mullan ja vesienkäsittelyyn kuuluneita osia ja rakenteita on poistunut käytöstä. Valituksenalaisessa päätöksessä annetut määräykset on ollut syytä ulottaa koskemaan jätevedenpuhdistamon toiminnassa olleiden rakenteiden lisäksi myös muita luvanvaraisen, jo aiemmin lopetettujen toimintojen rakenteita niistä aiheutuvien ympäristövaikutusten takia, jotta toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain vaatimukset.

Ympäristönsuojelulain 62 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset päästöjen ja toiminnan tarkkailusta sekä toiminnan vaikutusten ja toiminnan lopettamisen jälkeisen ympäristön tilan tarkkailusta. Siltä osin kuin yhtiö on vaatinut tarkkailua koskevan lupamääräyksen 39 muuttamista siten, että tarkkailuväli on kerran vuodessa, hallinto-oikeus katsoo, että muutokset pohjavesissä tapahtuvat hitaasti, joten kolmen vuoden jakso on perusteltu. Valituksenalaisessa päätöksessä tarkkailun tiheyttä on perusteltu muun muassa pohjaveden kulkeutumisreittien epäselvyydellä, eikä valituksessa ole esitetty tarkempia perusteita lupamääräyksen muuttamiselle. Lupamääräykseen 39 on vaadittu selvennystä, koska siinä ei ole yksilöity aluetta, jolta näytteet on otettava. Lupamääräyksen mukaan pohjavesinäytteitä on otettava neljästä uudesta putkesta, joista kolme sijaitsee täyttöalueella altaan 1 pohjoispuolella ja yksi altaasta 1 kaakkoon mahdollisella toisella kulkeutumisreitillä. Kun kysymys on vaikutustarkkailusta määrittämisestä, lupamääräystä on pidettävä riittävän yksilöitynä. Hallinto-oikeus toteaa, että yhtiö voi esittää oman suunnitelmansa tarkkailun järjestämisestä ELY-keskukselle, joka voi toimivaltansa puitteissa määrätä tarkkailupisteiden täsmällisestä sijoittumisesta.

Valitus on edellä mainituin perustein hylättävä, eikä aluehallintoviraston päätöksen kumoamiseen tai muuttamiseen ole syytä.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Naantalın kaupunginhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen saa hakea muutosta.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **02.01.2023**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Janne Marttila ja Riikka Salo sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomarit Sauli Viitasaari ja Petri Hiltunen. Asian on esitellyt Riikka Salo.

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu**Päätös**

Finnfeeds Finland Oy, oikeudenkäyntimaksu 260 euroa (*Oikaisuvaatimusohje ilmenee hallinto-oikeuden päätöksen oikeudenkäyntimaksua koskevasta liitteestä.*)

Asiamies: asianajaja Kari Marttinen

Kiinteistö Oy Naantalin Sokerinranta

Naantalin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Naantalin terveydensuojeluviranomainen

Naantalin kaupungin kaupunginhallitus

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus /
Ympäristö ja luonnonvarat

Etelä-Suomen aluehallintovirasto,
Ympäristölupavastuualue

Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh.: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

- Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava
- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
 - päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
 - peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
 - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
 - vaatimusten perustelut
 - mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite:	Korkein hallinto-oikeus PL 180, 00131 Helsinki
Sähköposti:	korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi
Käyntiosoite:	Paasivuorenkatu 3, 00530 Helsinki
Puhelin:	029 56 40200
Faksi:	029 56 40382
Aukioloaika:	arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:
<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>